

TREBALL FI DE MÀSTER EN PROFESSORAT D'EDUCACIÓ
SECUNDÀRIA OBLIGATÒRIA, BATXILLERAT, FORMACIÓ
PROFESSIONAL I ENSENYAMENT D'IDIOMES

“FEM CAMÍ CAP A LA NOVA EUROPA DEL SEGLE XVII”

Programació didàctica de Geografia i Història per a 2n d'ESO

Nom: Laura Palomar i Lloris

DNI: 46075536G

Professor: Emma Dunia Vidal Prades

Curs acadèmic: 2019/2020

Data d'entrega: 05/10/2020

RESUM

El sistema educatiu en l'actualitat ha quedat totalment obsolet, per a les necessitats que es tenen en l'actualitat, "avui continuem tenint un model d'escola del segle XIX, docents del XX i alumnes del XXI" com han afirmat molts i moltes docents. En aquest punt naix aquesta programació, de la necessitat imperiosa de donar un viratge a l'ensenyament, concretament a la matèria de la Geografia i la Història, que ha estat basada fonamentalment en els continguts, poc s'han tingut en compte els processos i que els coneixements adquirits foren duradors. Per tant en aquest document es planteja un procés d'ensenyança-aprenentatge centrat en el recorregut, en com s'adquireixen eixos coneixements, i no només en la seua adquisició, a més a més en la importància de les actituds i habilitats de l'alumnat, en definitiva un viatge en el qual ells són els absoluts protagonistes. Fent una combinació eficient amb l'aprenentatge dels continguts, que ajude a l'alumnat a obtenir uns resultats satisfactoris, per esdevenir una persona socialment activa i integrada en la societat.

PARAULES CLAU

Programació didàctica, Geografia i Història, 2n d'ESO, Competències, Procés, Habilitats i Actituds.

ÍNDEX

1. Introducció.....	- 3 -
a) Justificació	- 3 -
b) Contextualització	- 6 -
a) Descripció del centre	- 6 -
b) Organització del centre	- 7 -
c) Context socioeconòmic	- 8 -
2. Objectius	- 9 -
a) Objectius generals.....	- 9 -
b) Objectius generals de la matèria.....	- 12 -
c) Objectius de la matèria per a Segon d'ESO	- 14 -
d) Objectius específics	- 17 -
3. Competències	- 18 -
4. Metodologia.....	- 20 -
5. Continguts	- 22 -
6. Unitats didàctiques	- 25 -
7. Avaluació.....	- 62 -
a) Avaluació general	- 62 -
b) Mecanisme de recuperació	- 62 -
8. Atenció a la diversitat	- 63 -
9. Elements transversals	- 64 -
10. Activitats complementàries	- 65 -
11. Bibliografia	- 66 -

1. Introducció

a) Justificació

La present programació didàctica, és un document que serveix al docent per dirigir i planificar l'aprenentatge durant el curs acadèmic 2020-2021 de l'assignatura de Geografia i Història de 2n d'ESO. Estableix els objectius a assolir, les competències bàsiques que deuen assolir els alumnes, i mitjançant quines estratègies, metodologies, instruments i activitats, s'assolissen. I finalment, concretar el mode en el qual es constatarà, que el procés ha servit per a aconseguir el que es pretén.

Aquest document es fonamenta, en el que fixa el Reial Decret 1105/2014 del Ministeri d'Educació, Cultura i Esport, del 26 de desembre, pel qual s'estableix el currículum bàsic de l'Educació Secundària Obligatoria, i en el Decret 87/2015 de la Conselleria d'Educació de la Comunitat Valenciana pel qual s'estableix el Currículum de l'Educació Secundària Obligatoria per a la nostra Comunitat. El projecte proposa un model d'ensenyament-aprenentatge integrador, emmarcat dins el paradigma de l'educació universal i integral, que ha de preparar tots els ciutadans per a tindre èxit a la vida, a través de l'adquisició i el desenvolupament de les Competències Clau. Per tant l'assignatura en qüestió fa una gran aportació, perquè treballa totes les competències aplicades per la LOMQE, en major o menor mesura.

Aquesta programació titulada "Fem camí cap a la nova Europa del segle XVII", fa referència a un ampli període que esdevé entre els segles XI i XVI, històricament reflecteix els canvis esdevinguts en el model urbanístic especialment i allò que suposa també des del punt de vista geogràfic, el nou model de ciutat i el que comporta aquest al seu voltant. Va dirigida a alumnes de 2n de l'ESO, per tant em sembla més atractiu i profitós per a ells, que siga un títol implícit, en lloc d'explícit, que els faça referència clara d'allò que tractarem al llarg del curs. En canvi amb un títol més obert poden començar a desenvolupar el sentit de recerca i iniciativa personal, afavorint iniciatives de planificació, així com la presa de decisions per part del mateix alumnat, treballant en activitats de recerca, indagació, planificació, etc. Que en un curs com 2n de l'ESO és molt necessari, ja que l'alumnat està pràcticament acabat d'arribar al centre, i està en un procés d'adaptació als mètodes del nou centre al qual arriba, i al nou cicle que enfronta com és l'ESO, en què ha d'adquirir altres capacitats i assolir unes

competències diferents de les de l'educació primària, en el sentit de responsabilitat, recerca i independència (García Díaz i García Pérez, 1989).

Pel que respecta a les competències clau, la competència social i ciutadana va absolutament lligada al propi objecte d'estudi de la matèria. És a dir, que el currículum propi de l'assignatura contribueix directament a l'assumpció d'aquesta competència per part de l'alumnat, mitjançant la comprensió de la realitat històrica, social i actual. El coneixement històric del desenvolupament de les societats, contribueix òbviament a entendre les característiques i el desenvolupament de les societats actuals, la pluralitat, els elements i els interessos comuns de la societat en què es viu, i fomenta el respecte pels valors comuns que afavoreixen la convivència (García Díaz i García Pérez, 1989).

La contribució de la matèria a l'adquisició de la competència social i cívica és fonamental, l'ajuda a l'adquisició d'habilitats socials és total, com la comprensió de les accions humanes del passat o del present, que exigeix que siguin vistes des del punt de vista dels mateixos agents del passat o del propi temps, per afavorir la capacitat de l'alumnat de posar-se en el lloc de l'altre i treballar i desenvolupar l'empatia (Rozada, 1999). D'igual manera aquesta programació treballa dita competència mitjançant la comprensió, que fa possible la valoració i l'exercici del diàleg com a via fonamental per resoldre els problemes i el respecte entre persones amb opcions diverses. Aquests valors es treballaran per mitjà del treball col·laboratiu i col·lectiu, amb la realització de debats, en els que l'alumnat expresse les seues pròpies idees d'una manera respectuosa, així com aprenga a escoltar d'igual forma les dels altres. Es pretén arribar a un cert grau de desenvolupament de les habilitats socials en l'alumnat, a través de l'ajuda que proporciona l'estudi de les diferents realitats històriques, socials i culturals, i les aportacions culturals en l'actualitat.

De la matèria és també molt rellevant l'aportació al coneixement geogràfic, treballant en la comprensió de l'espai físic on es desenvolupa l'activitat humana i la interacció que es produeix entre els dos, tant des de contextos amplis, com l'entorn més immediat. Per tant es contribueix a la competència en la mesura que la dimensió espacial, impregne els continguts de la matèria. Sempre que estiguen integrades les condicions, d'orientació, localització, observació i interpretació dels espais i paisatges, que s'estan treballant. Així com l'organització del territori i la interacció de l'ésser humà

amb el medi, analitzant l'acció humana en la utilització no només de l'espai, sinó també dels seus recursos, a vegades des del punt de vista d'un ús responsable, la conservació i la protecció, i en altres casos els problemes que genera (Audigier, 1992).

L'aportació quant a la competència consciència i expressions culturals, és també àmpliament significativa pel coneixement i la valoració de les manifestacions artístiques. S'adquirirà mitjançant el tractament d'una sèrie d'obres d'art rellevants a cada període, a través de l'anàlisi i l'observació d'aquestes, per a poder comprendre els elements característics que permeten la seua classificació segons, estil, autor i importància en el patrimoni cultural. Així com el respecte, sensibilització i estima, desenvolupant la capacitat d'emocionar-se amb les obres d'art, a més d'ajudar a interessar-se per la conservació, la preservació i la valoració del patrimoni cultural i artístic.

La present matèria també és de gran ajuda en l'adquisició de la competència digital, per la importància en l'estudi històric de la comprensió de la informació i de les destreses d'obtenció i triatge d'aquesta. Es treballarà la recerca i tractament de la informació, des de l'observació directa i indirecta de la realitat, com de fonts secundàries, gràfiques, escrites o audiovisuals. Per tant podem dir que les aportacions fonamentals que proporciona la matèria a l'adquisició de la competència, són la capacitat d'analitzar la informació de forma crítica, a més d'establir criteris de selecció sobre les fonts des de l'objectivitat i la procedència, a la distinció d'aspectes rellevants, dels que no ho són (Rozada, 1999). El pes de la informació i el llenguatge en aquesta assignatura, fan que la competència digital i la competència en comunicació lingüística estiguen àmpliament relacionades, a banda d'emprar el llenguatge com a vehicle de comunicació en el procés d'ensenyança-aprenentatge, el llenguatge no verbal contribueix a la comprensió de llenguatges simbòlics, icònics i de representació. D'altra banda es contribueix a l'adquisició de vocabulari específic de la matèria, que fa més ric el llenguatge habitual de l'alumnat, juntament amb l'ús de diferents tipologies del discurs, com les descripcions, les narracions, l'argumentació i la dissertació.

La matèria que treballarem contribuirà també en l'adquisició de la competència matemàtica, gràcies al fet que durant el desenvolupament de l'assignatura apareixeran aspectes quantitius i espacials en els quals s'aplicaran diferents

ferramentes per l'anàlisi i la descripció de la realitat social. Com per exemple operacions senzilles, percentatges, proporcions, magnituds, estadística, emprament d'escala numèriques i gràfiques, d'igual manera que criteris de mesura, codificació numèrica i representació gràfica de certs valors (Azcárate, 1999).

Per abordar la competència aprendre a aprendre, en la matèria es fomentarà durant el procés d'ensenyança-aprenentatge el desenvolupament d'estratègies per pensar de manera autònoma, organitzar-se, memoritzar i recuperar informació. També aportar una visió estratègica dels problemes a l'alumnat i treballar la capacitat d'adaptar-se i preveure els canvis que es produeixen enfront de qualsevol situació.

Finalment aquest model segueix les directrius dels diferents estudis promoguts per instàncies nacionals i internacionals, entre els quals destaquen el programa PISA, el projecte DeSeCo de l'OCDE, l'informe Eurydice i els diferents projectes i informes educatius abordats des de l'àmbit del projecte de la Unió Europea, Estratègia Europa 2020. Entesos que la funció de l'ensenyament és proporcionar i facilitar l'aprenentatge dels alumnes i les alumnes, ajudant-los a construir, adquirir i desenvolupar les Competències Clau que els permeten integrar-se en la societat del coneixement i fer front a les dificultats que se'ls presenten i els canvis continus que imposen els grans avanços científics i el nou món globalitzat, amb una economia global en tots els àmbits de la nostra vida.

b) Contextualització

a) Descripció del centre

- Municipi: Almenara
- Centre: IES Almenara
- Curs: 2n d'ESO
- Assignatura: Ciències Socials, Geografia i Història.

L'IES Almenara, és un centre públic d'educació secundària, formació professional i batxillerat, es troba a la localitat d'Almenara, municipi de la comarca de la Plana Baixa, a la província de Castelló, pertanyent a la Comunitat Valenciana.

Aquest centre està situat als afores de la localitat, al carrer de l'Institut núm. 4, l'entorn és immillorable, ja que està en plena natura i compta amb una bona connexió tant pel que fa a l'autovia, com el tren. Almenara és el primer poble de la província de Castelló, i es troba quasi a la mateixa distància de les ciutats de València i Castelló, la qual cosa fa que agrupe professorat d'ambdues províncies. La localitat té una població 5.949 al 2016, Almenara ha experimentat un gran augment demogràfic des de la dècada dels anys cinquanta en què va duplicar la seua població, arribant als 2840 habitants, l'any 1981 es va duplicar de nou, per arribar als 5032, i cap al 2005 va tornar a patir un increment demogràfic important. El codi postal d'aquest municipi és 12590, (IES Almenara, 2019).

b) Organització del centre

El centre compta amb 400 alumnes de les localitats de La Llosa, Xilxes i Almenara, que formen els quatre grups de 1r d'ESO, els quatre grups de 2n d'ESO, els tres grups de 3r d'ESO i els tres de 4t d'ESO, més un grup de 4t de PMAR, a més dels dos grups de 1r de batxillerat i el grup mixt de 2n de batxillerat i finalment els grups de 1r i 2n d'FP Bàsica, en els quals cadascun d'ells té un tutor (IES Almenara, 2019).

L'horari del centre és de jornada partida (de 8:30 h fins a les 16:55 h), ja que els alumnes transportats des de Xilxes, La Llosa i la platja d'Almenara, fan ús del menjador tres dies a la setmana: dilluns, dimarts i dijous. Durant el present curs estan utilitzant el servei de menjador una mitjana de 153 alumnes, dels quals 120 són transportats i 13 compten amb beca assistencial; la resta fins a completar la xifra exposada, correspon a alumnat d'Almenara que utilitza el menjador puntualment (IES Almenara, 2019)..

Quant al sector docent, l'equip docent està format per 46 professors, la majoria d'ells amb caràcter definitiu al centre, factor que atorga una gran estabilitat a l'institut, no obstant alguns són interins o estan cobrint una substitució. El centre compta amb un P.T i un A.L, que garanteix l'atenció a les necessitats educatives especials dels alumnes que així ho requereixen. El professorat constitueix 18 departaments:

- Matemàtiques: 8 docents.
- Música: 2 docents.
- Valencià: 3 docents.
- Anglès: 5 docents.
- Tecnologia: 2 docents.
- Economia: 1 docent.
- Geografia i Història: 3 docents.
- Castellà: 3 docents.
- Física i Química: 2 docents.
- Filosofia: 2 docents.
- Educació Física: 3 docents.
- Religió: 1 docent.
- Informàtica: 3 docents.
- Biologia: 2 docents.
- Llatí: 1 docent.
- Orientació: 1 P.T i 1 A.L.
- Francés: 1 docent.
- Dibuix: 2 docents.

c) Context socioeconòmic

L'estructura econòmica dels pobles que aporten alumnat al centre ha anat modificant-se en els últims anys; així, han passat d'unes poblacions amb una gran demanda de la construcció gràcies al "boom" immobiliari, a un panorama en què la crisi ha donat pas a una greu situació social d'atur, sobretot entre els joves que van abandonar els estudis. A més a més, l'agricultura, temps enrere motor econòmic de tota la comarca, també està en un greu retrocés, la qual cosa complica encara un poc més tot l'estat social i financer.

Pel que fa al marc cultural, podem dir que cadascun dels nuclis urbans que aporten alumnat al centre (Almenara, La Llosa i Xilxes) ha desenvolupat infraestructures pròpies en funció de la seua població (que és bastant desigual), però, a nivell reglat, Almenara és l'única que compta amb un centre de formació de persones adultes on es pot cursar tot el cicle de l'ESO, i això fa que tot l'alumnat que

no haja completat els seus estudis al centre hi puga acudir per finalitzar-los. Cal destacar que tant Almenara, com Xilxes i La Llosa, han modernitzat en alguns casos i posat en marxa en uns altres, biblioteques i recursos per als joves; així mateix, també les noves tecnologies han arribat a quasi tota la població, cosa que globalitza un poc més totes les relacions entre les tres poblacions.

Quant a l'ús de la llengua, els alumnes utilitzen normalment el valencià en la seua comunicació oral i escrita. Majoritàriament disposen d'ordinador amb connexió a internet, fet que propicia que el sistema de gestió docent (SDG), siga consultat per la gran majoria dels pares/mares; d'aquesta manera s'aconsegueix que estiguen assabentats de totes les incidències dels seus fills/es diàriament.

2. Objectius

a) Objectius generals

Els **objectius** són les metes que guien els processos d'ensenyament-aprenentatge i s'expressen en termes de capacitats, les quals han d'assolir els alumnes durant aquesta etapa del procés d'aprenentatge. Concretament la finalitat de l'Educació Secundària Obligatòria és el desenvolupament integral i harmònic de la persona en els aspectes intel·lectuals, afectius i socials. D'aquesta manera els diferents objectius es poden agrupar en:

a) **Cognitius**: L'alumnat ha d'adquirir els elements bàsics de la cultura, especialment en els seus aspectes humanístic, artístic, científic i tecnològic.

b) **Afectius**: Cal que l'alumnat desenvolupe i consolide hàbits d'estudi i de treball individual i en equip. Ha d'enfortir les seues capacitats afectives en tots els àmbits de la personalitat i en les seues relacions amb els altres.

c) **Socials**: Hem de preparar l'alumnat per a la seua incorporació a estudis posteriors i per a la seua inserció laboral i formar-lo per a l'exercici dels seus drets i obligacions en la vida com a ciutadà.

L'Educació Secundària Obligatòria ha de contribuir a desenvolupar en els alumnes les capacitats que els permeten:

OBJECTIUS	COMPETÈNCIES CLAU
a) Assumir responsablement els seus deures, conèixer i exercir els seus drets en el respecte als altres, practicar la tolerància, la cooperació i la solidaritat entre les persones i els grups, exercitar-se en el diàleg consolidant els drets humans i la igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes, com a valors comuns d'una societat plural, i preparar-se per a l'exercici de la ciutadania democràtica.	Competències socials i cíviques. Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor.
b) Desenvolupar i consolidar hàbits de disciplina, estudi i treball individual i en equip com a condició necessària per a una realització eficaç de les tasques de l'aprenentatge i com a mitjà de desenvolupament personal.	Competències socials i cíviques. Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor. Aprendre a aprendre.
c) Valorar i respectar la diferència de sexes i la igualtat de drets i oportunitats entre ells. Rebutjar la discriminació de les persones per raó de sexe o per qualsevol altra condició o circumstància personal o social. Rebutjar els estereotips que suposen discriminació entre homes i dones, així com qualsevol manifestació de violència contra la dona.	Competències socials i cíviques. Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor. Aprendre a aprendre.
d) Enfortir les seues capacitats afectives en tots els àmbits de la personalitat i en les seues relacions amb els altres, així com rebutjar la violència, els prejudicis de qualsevol tipus, els comportaments sexistes i resoldre pacíficament els conflictes.	Competències socials i cíviques. Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor. Comunicació lingüística.
e) Desenvolupar destreses bàsiques en la utilització de les fonts d'informació per a adquirir, amb sentit crític, nous coneixements. Adquirir una preparació bàsica en el camp de les tecnologies, especialment les de la informació i la comunicació.	Competència digital. Comunicació lingüística. Aprendre a aprendre.

f) Concebre el coneixement científic com un saber integrat, que s'estructura en diferents disciplines, així com conèixer i aplicar els mètodes per a identificar els problemes en els diversos camps del coneixement i de l'experiència.	Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia. Aprendre a aprendre. Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor.
g) Desenvolupar l'esperit emprenedor i la confiança en si mateix, la participació, el sentit crític, la iniciativa personal i la capacitat per aprendre a aprendre, planificar, prendre decisions i assumir responsabilitats.	Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor. Comunicació lingüística. Competències socials i cíviques.
h) Comprendre i expressar amb correcció, oralment i per escrit, en castellà i en valencià, textos i missatges complexos, i iniciar-se en el coneixement, la lectura i l'estudi de la literatura.	Comunicació lingüística. Competències socials i cíviques. Consciència i expressions culturals.
i) Comprendre i expressar-se en una o més llengües estrangeres de manera apropiada.	Comunicació lingüística Aprendre a aprendre. Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor.
j) Conèixer, valorar i respectar els aspectes bàsics de la cultura i la història pròpies i dels altres, així com el patrimoni artístic i cultural.	Consciència i expressions culturals. Competències socials i cíviques.
k) Conèixer i acceptar el funcionament del propi cos i el dels altres, respectar les diferències, consolidar els hàbits de cura i salut corporals i incorporar l'educació física i la pràctica de l'esport per a afavorir el desenvolupament personal i social. Conèixer i valorar la dimensió humana de la sexualitat en tota la seua diversitat. Valorar críticament els hàbits socials relacionats amb la salut, el consum, la cura dels éssers vius i el medi ambient, i contribuir a la seua conservació i millora.	Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor. Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia. Competències socials i cíviques.
l) Apreciar la creació artística i comprendre el llenguatge de les diferents manifestacions artístiques, i utilitzar diversos mitjans d'expressió i representació.	Consciència i expressions culturals. Competències socials i cíviques. Aprendre a aprendre.

b) Objectius generals de la matèria.

OBJECTIUS	COMPETÈNCIES CLAU
1. Conèixer els processos i mecanismes que regeixen els fets socials i les interrelacions entre fets polítics, econòmics i culturals i utilitzar aquest coneixement per a comprendre la pluralitat de causes que expliquen l'evolució de les societats actuals, el paper que homes i dones exerceixen en aquestes i els seus problemes més rellevants.	Competències socials i cíviques. Aprendre a aprendre. Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia. Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor.
2. Identificar, localitzar i analitzar, a diferents escales, els elements bàsics que caracteritzen el medi físic, les interaccions que es donen entre ells i les que els grups humans estableixen en la utilització de l'espai i dels seus recursos, valorant les conseqüències de tipus econòmic, social, cultural, polític i mediambiental.	Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia. Competències socials i cíviques. Aprendre a aprendre.
3. Comprendre el territori com el resultat de la interacció de les societats sobre el medi on es desenvolupen i al que organitzen.	Competències socials i cíviques. Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.
4. Identificar, localitzar i comprendre les característiques bàsiques de la diversitat geogràfica del món i de les grans àrees geoeconòmiques, així com els trets físics i humans d'Europa, Espanya i la Comunitat Valenciana.	Competències socials i cíviques. Consciència i expressions culturals.
5. Identificar i localitzar en el temps i en l'espai els processos i esdeveniments històrics rellevants de la història del món, d'Europa, d'Espanya i de la Comunitat Valenciana per a adquirir una perspectiva global de l'evolució de la Humanitat i elaborar una interpretació d'aquesta que facilite la comprensió de la pluralitat de comunitats socials a les quals es pertany, reconeixent aspectes	Competències socials i cíviques. Aprendre a aprendre. Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor. Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia. Competència digital.

comuns i respectant els de caràcter distint.	
6. Valorar la diversitat cultural manifestant actituds de respecte i tolerància cap a altres cultures i cap a opinions que no coincideixen amb les pròpies, sense renunciar per aquest motiu a un judici sobre aquestes.	Consciència i expressions culturals. Comunicació lingüística. Competències socials i cíviques.
7. Comprendre els elements tècnics bàsics que caracteritzen les manifestacions artístiques en la seua realitat social i cultural per a valorar i respectar el patrimoni natural, històric, cultural i artístic, material i immaterial, assumint la responsabilitat que suposa la seua conservació i apreciament-lo com un recurs per a l'enriquiment individual i col·lectiu.	Competències socials i cíviques. Consciència i expressions culturals. Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor. Aprendre a aprendre.
8. Adquirir i utilitzar el vocabulari específic i les nocions de causalitat, canvi i permanència que aporten la Geografia i la Història perquè la seua incorporació al vocabulari habitual augmente la precisió en l'ús del llenguatge i millore la comunicació.	Comunicació lingüística. Aprendre a aprendre.
9. Buscar, seleccionar, comprendre i relacionar informació verbal, gràfica, icònica, estadística i cartogràfica, procedent de fonts diverses, incloses les històriques i les que proporciona l'entorn físic i social, els mitjans de comunicació i les tecnologies de la informació, interpretar aquesta informació críticament, tractar-la d'acord amb la finalitat perseguida i comunicar-la als altres de manera organitzada i intel·ligible.	Comunicació lingüística. Competència digital. Consciència i expressions culturals.
10. Realitzar treballs en grup i participar en debats amb una actitud constructiva, crítica i tolerant, argumentant adequadament les opinions i valorant el diàleg com una via necessària per a la solució dels problemes humans i socials.	Comunicació lingüística. Competències socials i cíviques. Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor. Aprendre a aprendre.

<p>11. Conèixer el funcionament de les societats democràtiques, apreciament els seus valors i bases fonamentals, la responsabilitat en l'exercici del deure i els drets i llibertats com una fita irrenunciable i una condició necessària per a la pau, denunciant actituds i situacions violentes, discriminatòries i injustes i mostrant-se solidari amb els pobles, grups socials i persones privades dels seus drets o dels recursos econòmics necessaris.</p>	<p>Competències socials i cíviques. Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor. Aprendre a aprendre.</p>
<p>12. Adquirir una consciència històrica i ambiental que permeti als alumnes elaborar la seua interpretació personal del món, tenir inquietud per saber, per informar-se, per afrontar la realitat amb capacitat de judici i desig de millorar-la, dignificant el valor de l'esforç i del compromís.</p>	<p>Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor. Comunicació lingüística. Consciència i expressions culturals. Competències socials i cíviques.</p>

c) Objectius de la matèria per a Segon d'ESO

OBJECTIUS	COMPETÈNCIES CLAU
<p>1. Ordenar els esdeveniments històrics en eixos cronològics i localitzar-los en l'espai a fi d'adquirir una perspectiva global de l'evolució històrica de la humanitat que tinga en compte els processos de canvi i de permanència.</p>	<p>Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia. Competències socials i cíviques. Aprendre a aprendre.</p>
<p>2. Descriure l'evolució d'Europa i d'Hispania després de la fragmentació de l'Imperi romà, prestant especial atenció a l'Imperi carolingi, i analitzar els elements que, després de la mort de Carlemany, van afavorir el naixement del feudalisme.</p>	<p>Comunicació lingüística. Competències socials i cíviques. Aprendre a aprendre.</p>
<p>3. Conèixer els orígens de l'islam, la conquesta musulmana de la península Ibèrica i l'evolució històrica d'Al-Andalus, prestant especial atenció a l'evolució andalusina en terres valencianes.</p>	<p>Comunicació lingüística. Competències socials i cíviques. Aprendre a aprendre.</p>

<p>4. Explicar la composició i els trets distintius dels diferents estaments de la societat medieval: formes de vida, nivell de riquesa, activitats econòmiques, etc., i les característiques del feu.</p>	<p>Comunicació lingüística. Competències socials i cíviques. Aprendre a aprendre.</p>
<p>5. Descriure les característiques de la monarquia feudal i caracteritzar els pactes de fidelitat i vassallatge que van establir els diferents grups socials que integraven el sistema feudal.</p>	<p>Comunicació lingüística. Competències socials i cíviques. Aprendre a aprendre.</p>
<p>6. Conèixer els orígens de la ciutat medieval i caracteritzar la composició i les formes de vida dels diferents grups socials que habitaven la ciutat medieval, fent èmfasi en la nova classe social: la burgesia.</p>	<p>Comunicació lingüística. Competències socials i cíviques. Aprendre a aprendre.</p>
<p>7. Descriure la situació d'Europa en la baixa edat mitjana prestant especial atenció a les causes de les crisis que va viure el territori europeu en aquest període.</p>	<p>Comunicació lingüística. Competències socials i cíviques. Aprendre a aprendre.</p>
<p>8. Explicar els trets distintius de l'art romànic i de l'art gòtic a Europa, a la península Ibèrica i a la Comunitat Valenciana en les seues diverses manifestacions: arquitectura, escultura i pintura.</p>	<p>Consciència i expressions culturals. Comunicació lingüística. Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor.</p>
<p>9. Analitzar les causes, l'evolució i les diferents fases de l'expansió territorial dels primers regnes cristians peninsulars, així com el procés de repoblament dels territoris ocupats, i situar al mapa les etapes més importants d'aquesta expansió.</p>	<p>Comunicació lingüística. Competències socials i cíviques. Aprendre a aprendre.</p>
<p>10. Identificar les característiques i l'evolució dels regnes cristians des dels seus orígens al segle VIII fins a finals de l'edat mitjana, prestant especial atenció als regnes de Lleó i Castella.</p>	<p>Aprendre a aprendre. Competències socials i cíviques.</p>
<p>11. Descriure la forma de govern i les institucions dels Estats cristians de la península i la seua evolució al llarg de l'edat mitjana.</p>	<p>Comunicació lingüística. Competències socials i cíviques. Aprendre a aprendre.</p>

12. Caracteritzar la història, institucions i organització socioeconòmica del regne de València en el marc de la Corona d'Aragó.	Aprendre a aprendre. Competències socials i cíviques.
13. Comprendre els principis de l'humanisme i el Renaixement, a Europa, a Espanya i a la Comunitat Valenciana, així com explicar la renovació espiritual que van representar la Reforma luterana i la Contrareforma catòlica.	Consciència i expressions culturals. Competències socials i cíviques. Aprendre a aprendre.
14. Establir les característiques estètiques del Renaixement així com observar i analitzar obres característiques d'aquest estil artístic en les seues diverses vessants europees, amb especial atenció a les obres que trobem a Espanya i a la Comunitat Valenciana.	Consciència i expressions culturals. Competències socials i cíviques. Aprendre a aprendre.
15. Explicar els avenços en la navegació que van fer possible l'obertura de noves rutes marítimes i el descobriment del continent americà, així com el procés de la seua conquesta i organització en forma de vast imperi colonial.	Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia. Competències socials i cíviques. Aprendre a aprendre.
16. Desenvolupar la política interior i exterior de la monarquia dels Àustries, així com l'evolució econòmica del país durant el seu regnat.	Comunicació lingüística. Competències socials i cíviques. Aprendre a aprendre.
17. Analitzar les característiques i l'estètica del Barroc, amb especial atenció a les obres espanyoles i de la Comunitat Valenciana	Consciència i expressions culturals. Competències socials i cíviques. Aprendre a aprendre.
18. Identificar la distribució de la població al planeta, a Espanya i a la Comunitat Valenciana, entendre el concepte de densitat de població i especificar els factors que condicionen la distribució de la població (factors físics, polí-tics, històrics i econòmics).	Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia. Competències socials i cíviques. Competència digital.
19. Explicar les conseqüències del progressiu envelliment de la població mundial i valorar les possibles conseqüències dels desequilibris actuals i futurs.	Competències socials i cíviques. Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor.

20. Reflexionar sobre les conseqüències que generen els moviments migratoris als territoris emissors i receptors d'immigrants, valorant la necessitat d'adoptar polítiques migratòries que afavoreixen la integració i eviten els conflictes entre la societat emissora i la receptora.	Consciència i expressions culturals. Comunicació lingüística. Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor. Competències socials i cíviques.
21. Caracteritzar la ciutat actual, prestant especial atenció a la morfologia i les funcions urbanes, i descriure la tipologia i la jerarquia mundial de ciutats.	Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia. Competències socials i cíviques.

d) Objectius específics

Els objectius específics són aquells que l'assignatura per a la qual es planteja la present programació, ha de contribuir juntament amb els anteriors a desenvolupar en l'alumnat les capacitats necessàries per:

OBJECTIUS	COMPETÈNCIES CLAU
1. Adquirir un pensament crític i un sentit d'emprenedoria mitjançant l'exploració dels personatges històrics que han participat en les revolucions, socials i industrials, esdevingudes en aquest període.	Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor. Competències socials i cíviques. Aprendre a aprendre.
2. Aprendre a realitzar treballs de recerca i investigació històrica, emprant els coneixements i materials adquirits, de manera autònoma.	Comunicació lingüística. Competències socials i cíviques. Aprendre a aprendre. Competència digital
3. Reconèixer el naixement d'una nova època, que trenca amb l'àmbit cultural anterior.	Competències socials i cíviques. Aprendre a aprendre.
4. Identificar l'estil artístic, al qual corresponen les obres artístiques de cada període treballat i relacionar-los amb el desenvolupament social i cultural de cada època.	Consciència i expressions culturals Competències socials i cíviques. Aprendre a aprendre.

3. Competències

COMPETÈNCIES CLAU	OBJECTIUS COMPETENCIALS
1. Competència social i cívica	<ul style="list-style-type: none"> – Comprendre el concepte de temps històric. – Identificar la relació multicausal d'un fet històric i les seues conseqüències. – Conèixer les grans etapes i els principals esdeveniments de l'edat mitjana i l'edat moderna. – Comprendre el funcionament de les societats, el seu passat històric, la seua evolució i transformacions. – Desenvolupar l'empatia mitjançant la comprensió de les accions humanes del passat. – Expressar-se de forma assertiva i mostrar una actitud favorable al diàleg i al treball cooperatiu.
2. Consciència i expressions culturals	<ul style="list-style-type: none"> – Comprendre la funció que les arts han tingut i tenen en la vida dels éssers humans. – Reconèixer els diferents estils de l'art medieval i modern i els valors estètics que expressen. – Analitzar obres d'art de manera tècnica i identificar el context històric que explica la seua aparició. – Desenvolupar una actitud activa en relació amb la conservació i la protecció del patrimoni històric.
3. Comunicació lingüística	<ul style="list-style-type: none"> – Utilitzar adequadament el vocabulari propi de les ciències socials per construir un discurs precís. – Desenvolupar l'empatia i interessar-se per conèixer i escoltar opinions diferents de la pròpia. – Utilitzar diferents variants del discurs, en especial, la descripció i l'argumentació. – Llegir i interpretar textos de tipologia diversa, llenguatges icònics, simbòlics i de representació.

4. Competència digital	<ul style="list-style-type: none"> – Relacionar i comparar la informació procedent de diverses fonts: escrites, gràfiques, audiovisuals, etc. – Contrastar la informació obtinguda i desenvolupar un pensament crític i creatiu. – Elaborar la informació transformant les dades recollides i traduint-les a un altre format o llenguatge. – Emprar les possibilitats que ofereixen les tecnologies de la informació i la comunicació en la recerca i el processament de la informació.
5. Aprendre a aprendre	<ul style="list-style-type: none"> – Desenvolupar una visió estratègica dels problemes, anticipar possibles escenaris i conseqüències futures de les accions individuals i/o socials. – Buscar explicacions multicausals per comprendre els fenòmens socials i avaluar les seues conseqüències. – Utilitzar diferents estratègies per organitzar, memoritzar i recuperar la informació: esquemes, resums, etc. – Participar en debats i contrastar les opinions personals amb les de la resta de companys. – Desenvolupar el gust per l'aprenentatge continu i l'actualització permanent.
6. Sentit i esperit emprenedor	<ul style="list-style-type: none"> – Assumir responsabilitats i prendre decisions en relació amb la planificació del procés de resolució de les activitats proposades. – Interpretar adequadament les particularitats de cada situació i de cada problema estudiat. – Saber argumentar de forma lògica i coherent les explicacions dels conceptes i fenòmens estudiats. – Autoregular el propi aprenentatge: prendre consciència del que se sap i del que falta per aprendre, i realitzar autoavaluacions del propi treball.

7. Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia	<ul style="list-style-type: none"> – Elaborar i interpretar eixos cronològics. – Analitzar i comprendre les dades quantitatives recollides en taules, gràfics i diagrames. – Fer càlculs matemàtics de nombres enters i percentatges per arribar a conclusions quantitatives. – Identificar i localitzar els àmbits geopolítics, econòmics i culturals en els quals s'emmarquen els esdeveniments de l'edat mitjana i l'edat moderna. – Conèixer els diferents usos de l'espai i dels recursos que han fet les societats al llarg dels períodes històrics estudiats.
--	---

4. Metodologia

En la present programació, s'empraran com a models didàctics un conjunt d'estratègies metodològiques sustentades en la innovació educativa, del model didàctic espontaneïsta, es treballarà respecte a la formació de l'alumnat, involucrant-lo a la realitat immediata, però d'una manera limitada, com que aquesta metodologia porta una gran càrrega ideològica implícita, a causa que aquest mètode es fixa molt en els continguts presents en la realitat immediata i la importància de les actituds enfront del treball i les habilitats dels alumnes, atén al procés, però no de forma sistemàtica. Per tant l'avaluació es realitza mitjançant l'observació directa i l'anàlisi dels treballs de l'alumnat, sobretot grupals, contempla els interessos immediats dels alumnes, però no les seues idees. Els seus descobriments es realitzaran per part d'una metodologia basada en el descobriment espontani per part de l'alumnat i amb el foment de la realització de múltiples activitats, molt freqüentment en grups, caracteritzades per un tret obert i flexible, en el que els alumnes són els protagonistes, tenen un paper central, realitzen gran diversitat d'activitats, en les que el docent no té un paper directiu, sinó s'erigís com coordinador de dinàmiques i líder social i afectiu de la classe (Porlán i Martín Toscano, 1991).

Per l'anàlisi d'una situació/problema la present programació proposa el mètode teòric del model didàctic d'investigació. Així com per a l'anàlisi documental, mitjançant el qual s'ha consultat fonts especialitzades, que pretén incentivar l'esperit crític, la iniciativa, el desenvolupament de la imaginació i creativitat, per a l'enriquiment progressiu del coneixement de l'alumnat cap a models més complexos d'entendre el món i actuar en ell, en el que influeix molt l'opció educativa que es trie. Aquest model contempla un coneixement escolar, que integra diversos referents, d'una banda a través de la investigació personal, que es realitza a través d'una hipòtesi general de progressió en la construcció del coneixement, i per altra amb un coneixement guiat pel docent, però només com a coordinador de processos i com a investigador en l'aula. Ja que durant tot el procés d'aprenentatge es tenen en compte els interessos i les idees de l'alumnat, tant en relació amb el coneixement proposat com en la relació amb la construcció d'eixe coneixement. Per tant en aquesta metodologia basada en la investigació de l'alumnat, aquest desenvolupa un paper actiu en el procés d'ensenyament, com a constructor i reconstructor del seu coneixement (García Díaz i García Pérez, 1989).

Finalment de manera general es procurarà combinar la iniciativa de l'alumnat amb la guia per part del professor, emprant el model tradicional didàctic, en el qual el docent proporciona a l'alumne les informacions fonamentals i de la manera en què s'abordaran més els continguts que amb els altres mètodes. En resum, se centrarà més en el saber disciplinar, predominant les informacions de caràcter conceptual, que en els interessos ni les idees de l'alumnat. En aquest mètode el professor és el principal protagonista del procés d'ensenyança, pel fet que és el transmissor de la informació, el seu paper consisteix a explicar la matèria i mantenir l'ordre en l'aula, és l'encarregat de realitzar activitats expositives, amb el suport del llibre de text i exercicis de repàs. El paper de l'alumnat consisteix a escoltar atentament, estudiar i reproduir en els exàmens el contingut transmès (Azcarate, 1999).

5. Continguts

BLOC 1. CONTINGUTS COMUNS

- Interpretació dels factors que expliquen les dinàmiques demogràfiques al llarg del temps, la seua diversitat espacial, els contrastos estructurals i els processos d'integració sociocultural.
- Lectura i interpretació de dades i gràfics demogràfics; transformació d'informació estadística en informació gràfica.
- Localització en el temps i en l'espai de períodes i esdeveniments històrics. Identificació de nocions de simultaneïtat i evolució. Representació gràfica de seqüències temporals.
- Estudi de causes i conseqüències en els fets i processos històrics distingint la seua naturalesa. Identificació de la multiplicitat causal en els fets socials. Anàlisi del paper social dels homes i de les dones en la història.
- Obtenció d'informació de fonts documentals i iconogràfiques elaboració escrita d'aquella.
- Coneixement d'elements bàsics que configuren els estils artístics i interpretació d'obres significatives.
- Valoració de l'herència cultural i del patrimoni artístic com a riquesa que cal preservar i amb la conservació del qual cal col·laborar.
- Busca de la relació entre processos històrics de l'època medieval o moderna i el temps present.
- La importància del patrimoni documental per a l'estudi de la Història: els grans arxius històrics nacionals.

BLOC 2. EL MEDI FÍSIC

- La influència del medi natural en la desigual distribució de la població, a diferents escales.

BLOC 3. L'ESPAI HUMÀ

La població

- Creixement, règims demogràfics, moviments migratoris i distribució.

- Aplicació dels conceptes bàsics de demografia a la comprensió de les tendències actuals del creixement de la població. Anàlisi i valoració de les seues conseqüències en el món i a Espanya, amb referència específica a la Comunitat Valenciana.
- Les estructures demogràfiques. Diferències segons nivells models de desenvolupament.
- La població espanyola. Evolució i distribució. Contrastos regionals. La població de la Comunitat Valenciana.

Les societats actuals

- Estratificació social.
- La diversitat cultural dels grups humans.
- Processos de canvi i conflicte social.
- Caracterització de la societat europea i espanyola, amb especial referència a la Comunitat Valenciana.
- Immigració i integració. Anàlisi i valoració de les diferències culturals.

L'espai urbà

- Urbanització del territori en el món actual i jerarquia urbana.
- Funcions i identificació espacial de l'estructura urbana.
- Forma de vida i problemes urbans.
- Les ciutats espanyoles: creixement demogràfic i transformacions espacials. Anàlisi de les ciutats d'Alacant, Castelló i València.

BLOC 4. HISTÒRIA

Edat Mitjana

- Bizanci. L'Islam i l'expansió del món islàmic. L'Imperi de Carlemany. El naixement d'Europa. Art i cultura.
- La societat, l'economia i el poder en l'Europa feudal: senyors, clergues i llauradores i llauradors. El ressorgir de la ciutat i de l'intercanvi comercial. Burguesia i organització gremial. El paper de l'Església.

- Europa del segle XI al XV. L'expansió (segles XI al XIII). La crisi (segles XIV al XV). El pensament medieval: monestirs i universitats. L'art romànic i l'art gòtic.
- La península Ibèrica en l'Edat Mitjana: Al-Andalus. Evolució política, econòmica i social: emirat, califat i regnes de taifes. Els regnes de taifes en l'àmbit de l'actual Comunitat Valenciana. Cultura i art. La forma de vida en les ciutats musulmanes.
- La península Ibèrica en l'Edat Mitjana. La configuració dels regnes cristians peninsulars: panoràmica general i evolució territorial. Reconquesta i repoblació. Les institucions polítiques. Jaume I i Jaume II. El Regne de València. L'art preromànic espanyol. Art romànic i gòtic a Espanya. El gòtic valencià. La forma de vida en les ciutats cristianes. L'art mudèjar. Les tres cultures: cristiana, musulmana i jueva.

Edat Moderna

- L'Estat Modern a Europa. L'enfortiment del poder reial. Renaixement i Reforma. Humanisme i crisi religiosa.
- Evolució política i econòmica en la península Ibèrica. La monarquia dels Reis Catòlics. El Regne de València en el segle XV. L'expansió europea: les Illes Canàries. El descobriment i la colonització d'Amèrica i el seu impacte econòmic.
- L'Espanya del segle XVI. L'Europa de Carles V. La Monarquia Hispànica de Felip II. Art i cultura en el segle XVI.
- La lluita per l'hegemonia i el relleu del poder polític: L'Europa del barroc. Transformacions polítiques i econòmiques. L'Europa de Westfàlia. El Regne de València entre les germanies i l'expulsió dels moriscos. La crisi de la Monarquia dels Àustries. El Segle d'Or: art i cultura.
- La colonització americana: organització territorial, transformacions econòmiques i socials. Art i cultura en l'Amèrica Hispana.

6. Unitats didàctiques

Primer trimestre: UD 1,2,3,4,5,6

38 sessions

UNITAT 1. LA FRAGMENTACIÓ DEL MÓN ANTIC

1. On queda l'Imperi Romà?
2. L'arribada dels Visigots a Hispània. Visigots i Bizantins a València.
3. L'Imperi Romà d'Orient, Bizanci.
4. L'Imperi Carolingi.

UNITAT 2. L'ISLAM I AL-ÀNDALUS

1. Expansió de l'islam.
2. La conquesta d'Al-Àndalus.
3. Al-Àndalus.
4. L'art andalusí.

UNITAT 3. L'EUROPA FEUDAL

1. La societat medieval.
2. La noblesa feudal.
3. Els camperols al món feudal.
4. L'Església a l'edat mitjana.
5. La cultura i l'art Romànic.

UNITAT 4. LES CIUTATS DE L'EUROPA MEDIEVAL.

TÍTOL	UNITAT 4. Les Ciutats de l'Europa Medieval
MATÈRIA	Ciències Socials, Geografia i Història
CURS	2n ESO
NORMATIVA VIGENT	Decret 87/2015 de 5 de juny, del Consell, pel qual estableix el currículum i desplega l'ordenació general de l'Educació

	secundària obligatòria i del Batxillerat a la Comunitat Valenciana. [2015/5410]
TEMPORALITZACIÓ	<i>1r trimestre, setmana 9</i>

DEFINICIÓ DE LA TASCA

Aprendre i entendre el procés de recuperació de la vida urbana, que es va produir entre els segles XII i XIV, gràcies a les millores de l'agricultura i a l'augment demogràfic, es va iniciar un desenvolupament econòmic que va afavorir el renaixement de les ciutats i de la vida urbana. Les ciutats van esdevenir centres de les activitats com l'artesania i el comerç, per això la burgesia es va convertir en la classe social més pròspera i va apoderar-se del govern de les ciutats. Els monarques van aprofitar el creixement d'aquest grup social per augmentar i consolidar el seu poder sobre la noblesa feudal.

Els nous centres urbans van anar creixent i es van anar enfortint, es van omplir de palaus, esglésies, catedrals, mercats i muralles, d'un estil artístic nou, el gòtic, que es caracteritzava per construccions més altes i esveltes. Finalment entre mitjan segle XIV i XV, es va produir una crisi econòmica i social que va portar la decadència tant a les ciutats com al camp.

COMPETÈNCIES BÀSIQUES

1.- CSC	Respectant les formes de vida dels nostres avantpassats.
2.- CEC	Estudiant el moviment artístic al qual corresponen les construccions medievals que trobaran al seu pas.

3.- CAA	Investigant per explicar l'estructura social de la ciutat, durant l'època medieval.
4.- SIE	Assumir responsabilitats i presa de decisions, sent el guia de la seua pròpia activitat.

OBJECTIUS DIDÀCTICS

- Adquirir coneixements fora de l'aula, identificant els edificis i construccions característiques de la ciutat medieval.
- Aprendre a realitzar treballs de recerca i investigació històrica, emprant els coneixements i materials adquirits, de manera autònoma.
- Reconéixer el naixement d'una nova època, que trenca amb l'àmbit cultural anterior.
- Identificar l'estil artístic, al qual corresponen els edificis en una eixida de camp.

CONTINGUTS

CONCEPTUALS (SABER)	PROCEDIMENTALS (SABER FER)	ACTITUDINALS (SABER SER)
-La formació de les societats feudals a Occident: senyors i llauradors; privilegiats i	-Ús de diversos procediments per a obtenir i registrar informació sobre fets històrics i geogràfics a partir de fonts variades	-Assumpció de diferents rols en equips de treball. Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat.

<p>no privilegiats. El paper de l'església medieval.</p> <p>-L'expansió comercial i la recuperació de les ciutats. L'expansió militar europea: les croades.</p>	<p>presentades en diferents llenguatges (verbal, audiovisual, cartogràfic, estadístic) pertanyents a diversos gèneres i obtinguts per diversos mitjans com ara l'ús de biblioteques, eixides de camp o Internet.</p> <p>-Estratègies per a definir problemes i formular preguntes o hipòtesis sobre les causes i les conseqüències i el significat de les transformacions socials i espacials.</p> <p>-Estratègies per a l'elaboració de guions o plans per a indagar sobre processos històrics i geogràfics.</p>	<p>-Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatius. Imaginació i creativitat.</p> <p>-Aportació de solucions originals als problemes relatius a fets històrics i geogràfics.</p> <p>-Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques.</p> <p>-Procés estructurat de presa de decisions. Estimació d'oportunitats i riscos.</p> <p>-Avaluació de processos i resultats. Valoració de l'error com a oportunitat.</p>
---	---	---

Sessions

Sessió 1 (11-11-19)

Introducció a l'aula dels continguts referents a la recuperació de la vida urbana; l'expansió agrària i el creixement demogràfic, entendre el procés de com originen

els nous centres econòmics com són les ciutats, per part del docent de manera expositiva.

Activitat 1

Descobrir de manera col·lectiva amb un plànol de la ciutat medieval, els edificis i les construccions característics de la ciutat, i comentar breument cadascun d'ells.

Sessió 2 (12-11-19)

La present sessió es desenvolupa íntegrament fora de l'aula:

Activitat 1

Recorregut per la ciutat de Carcassona, advertint tots els edificis i construccions destacats i identificar l'estil artístic corresponent, mitjançant els coneixements adquirits en la sessió anterior introductòria i les nocions aportades pel professor.

Activitat 2

Visita a una antiga vila urbana, en la qual es desenvoluparà un exercici d'identificació i descripció de les diverses dependències i els diversos elements que integren l'edifici. I relacionar amb l'aparició d'un nou grup social, la burgesia i les transformacions socials, polítiques i culturals que això va comportar.

Sessió 3 (13-11-19)

Es tracta de la sessió central de l'eixida de camp:

Activitat 1

Consisteix en l'estudi del nucli medieval de Carcassona, l'alumnat hi haurà d'identificar i reconèixer tots els elements característics de les ciutats medievals, que han estat introduïts a les sessions desenvolupades a l'aula anteriorment com: muralles, torres defensives, portes d'entrada, plaça major, edificis religiosos, barris

d'oficis, etc, i identificar l'estil artístic al qual pertanyen. L'activitat contempla que l'alumne prenga fotografies de totes aquestes parts a estudiar, així com d'altres d'interés, de manera que en tornar a l'aula puguem fer una posada en comú com a mode d'anàlisi i valoració de l'activitat. L'alumnat realitzara aquesta prova en grups de 4 persones formats mitjançant un sorteig, en el que recorreran un itinerari mut, en el que el docent només vetlarà per la seguretat dels alumnes, però en cap cas assenyalarà res sobre el contingut que han de descobrir. L'itinerari programat va des de la basílica de Saint-Nazaire, passant per la ciutadella, fins al Castell-Palau Comtal i a la Catedral de Saint-Michelle.

Sessió 4 (15-11-19)

Finalment a la tornada a l'aula, es realitzarà una activitat de repàs de tots els materials replegats durant l'eixida de camp i una posada en comú de manera oral.

Activitat 1

Posteriorment cada grup deu crear un *portfolio* en el que adjunte tot el que és descobert en la visita, tots els materials, fotografies, fitxes, etc, que hagen pogut arreplegar.

METODOLOGIA

Es pretén introduir noves formes i espais per a desenvolupar el procés d'ensenyança-aprenentatge que responguen a les exigències actuals de les aules. Per això emprarem una metodologia activa, participativa i globalitzada, que ajude al procés d'E-A en l'alumnat. Es realitzaran activitats obertes, flexibles i versàtils, basades en el diàleg, en l'observació directa i en la reflexió, que responguen a la diversitat. No obstant això no poden oblidar la necessitat d'aplicar una metodologia expositiva per a l'aclariment d'alguns coneixements bàsics. En resum que es combinaran activitats innovadores amb metodologies tradicionals.

ACTIVITATS DE REFORÇ I AMPLIACIÓ

<p>Activitats de reforç</p> <p>Realització d'una maqueta d'una ciutat medieval, assenyalant els edificis i construccions característics dels nuclis urbans de l'època. I assenyalar mitjançant una petita explicació, quines activitats i grups socials es desenvolupaven en aquests.</p>	<p>Activitats d'ampliació</p> <p>Realitzar un <i>podcast</i> parlant sobre l'aparició de la burgesia i l'augment del poder reial.</p>
<p>ATENCIÓ A LA DIVERSITAT</p>	
<p>No hi ha cap alumne amb dificultats o anomalies en l'aprenentatge en aquesta aula, però en el cas que existirà, l'obligació del professorat, és tenir en compte que els alumnes poden accedir, amb un grau de desenvolupament intel·lectual i una capacitat d'aprenentatge diferent. Per tant en el cas que es presentarà algun cas, es planteja la realització d'un taller d'estudi, mitjançant el qual es pot oferir a determinats alumnes la possibilitat d'assistir a classes extres per a repassar conceptes amb altres companys, en l'àmbit que ho necessiten o certes destreses que haurien d'haver assumit en el seu nivell, com la realització d'esquemes que els faciliten l'estudi de la Història.</p>	
<p>RECURSOS DIDÀCTICS I ORGANITZATIUS</p>	
<p>Llibre de text Projector Ordinador Pissarra Fitxa de l'eixida de camp Plànol de Carcassona Imatges de la ciutat <i>Portfolio</i></p>	

RÚBRICA D'AVALUACIÓ

UNITAT DIDÀCTICA 4

“La ciutat Medieval”

1r Trimestre - Setmana 9

Nom:	EXPERT	AVANÇAT	PRINCIPIANT	NOBEL
<p>2n.GH.BL1.2. Seleccionar i organitzar la informació rellevant, d'acord amb uns objectius previs, a partir de la comprensió de textos orals i escrits, continus i discontinus, usats com a fonts, als quals es pot accedir a través de diversos mitjans (biblioteques, internet, museus, eixides de camp), i aplicar estratègies, d'acord amb el seu nivell, de recerca, enregistrament, selecció i organització de la informació.</p>	<p>2n.GH.BL1.2.1. Selecciona la informació rellevant, d'acord amb uns objectius previs, a partir de la comprensió i la interpretació, amb la guia del docent, de textos orals i escrits, continus i discontinus (especialment mapes temàtics, gràfiques i infografies), usats com a fonts, a les quals accedeix a través de diversos mitjans (biblioteques, internet, museus, eixides de camp).</p> <p>2n.GH.BL1.2.2. Aplica estratègies, amb la guia del docent, d'acord amb el seu nivell, de recerca, enregistrament, classificació, selecció i organització de la informació relacionada amb els continguts propis del nivell mitjançant la realització d'esquemes, mapes conceptuals, mapes temàtics o gràfiques estadístiques (barres, lineals, circulars, climogrames, etc.), i de la informació proporcionada per sistemes d'informació geogràfica.</p>	<p>Quasi sempre: Selecciona la informació rellevant, d'acord amb uns objectius previs, a partir de la comprensió i la interpretació, amb la guia del docent, de textos orals i escrits, continus i discontinus (especialment mapes temàtics, gràfiques i infografies), usats com a fonts, a les quals accedeix a través de diversos mitjans (biblioteques, internet, museus, eixides de camp). Aplica estratègies, amb la guia del docent, d'acord amb el seu nivell, de recerca, enregistrament, classificació, selecció i organització de la informació relacionada amb els continguts propis del nivell mitjançant la realització d'esquemes, mapes conceptuals, mapes temàtics o gràfiques estadístiques (barres, lineals, circulars, climogrames, etc.), i de la informació proporcionada per sistemes d'informació geogràfica.</p>	<p>Té dificultat per: Seleccionar la informació rellevant, d'acord amb uns objectius previs, a partir de la comprensió i la interpretació, amb la guia del docent, de textos orals i escrits, continus i discontinus (especialment mapes temàtics, gràfiques i infografies), usats com a fonts, a les quals accedeix a través de diversos mitjans (biblioteques, internet, museus, eixides de camp).</p> <p>Aplicar estratègies, amb la guia del docent, d'acord amb el seu nivell, de recerca, enregistrament, classificació, selecció i organització de la informació relacionada amb els continguts propis del nivell mitjançant la realització d'esquemes, mapes conceptuals, mapes temàtics o gràfiques estadístiques (barres, lineals, circulars, climogrames, etc.), i de la informació proporcionada per sistemes d'informació geogràfica.</p>	<p>No és capaç de: Seleccionar la informació rellevant, d'acord amb uns objectius previs, a partir de la comprensió i la interpretació, amb la guia del docent, de textos orals i escrits, continus i discontinus (especialment mapes temàtics, gràfiques i infografies), usats com a fonts, a les quals accedeix a través de diversos mitjans (biblioteques, internet, museus, eixides de camp).</p> <p>Aplicar estratègies, amb la guia del docent, d'acord amb el seu nivell, de recerca, enregistrament, classificació, selecció i organització de la informació relacionada amb els continguts propis del nivell mitjançant la realització d'esquemes, mapes conceptuals, mapes temàtics o gràfiques estadístiques (barres, lineals, circulars, climogrames, etc.), i de la informació proporcionada per sistemes d'informació geogràfica.</p>
Saber fer	2	1'5	1	0'5

<p>2n.GH.BL1.7. Participar en equips de treball per a assolir metes comunes, assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat; donar suport a companys i companyes, demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions, i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies.</p>	<p>2n.GH.BL1.7.1. Assumeix diversos rols amb eficàcia i responsabilitat amb la guia del docent per a assolir metes comunes establides pel grup.</p> <p>2n.GH.BL1.7.2. Dóna suport a companys i companyes, demostrant empatia i amabilitat, i reconeixent verbalment les seues aportacions amb respecte.</p> <p>2n.GH.BL1.7.3. Resol conflictes i discrepàncies dins del grup mitjançant el diàleg igualitari, fent ús de diverses tècniques d'escolta activa amb l'ajuda dels seus companys.</p>	<p>Quasi sempre: Assumeix diversos rols amb eficàcia i responsabilitat amb la guia del docent per a assolir metes comunes establides pel grup.</p> <p>Dóna suport a companys i companyes, demostrant empatia i amabilitat, i reconeixent verbalment les seues aportacions amb respecte.</p> <p>Resol conflictes i discrepàncies dins del grup mitjançant el diàleg igualitari, fent ús de diverses tècniques d'escolta activa amb l'ajuda dels seus companys.</p>	<p>Te dificultat per: Assumir diversos rols amb eficàcia i responsabilitat amb la guia del docent per a assolir metes comunes establides pel grup.</p> <p>Donar suport a companys i companyes, demostrant empatia i amabilitat, i reconeixent verbalment les seues aportacions amb respecte.</p> <p>Resoldre conflictes i discrepàncies dins del grup mitjançant el diàleg igualitari, fent ús de diverses tècniques d'escolta activa amb l'ajuda dels seus companys.</p>	<p>No és capaç de: Assumir diversos rols amb eficàcia i responsabilitat amb la guia del docent per a assolir metes comunes establides pel grup.</p> <p>Donar suport a companys i companyes, demostrant empatia i amabilitat, i reconeixent verbalment les seues aportacions amb respecte.</p> <p>Resoldre conflictes i discrepàncies dins del grup mitjançant el diàleg igualitari, fent ús de diverses tècniques d'escolta activa amb l'ajuda dels seus companys.</p>
Saber ser	2	1'5	1	0'5
<p>2n.GH.BL1.8. Fer de manera eficaç tasques o projectes; tenir iniciativa per a emprendre i proposar accions, sent conscient de les seues fortaleses i febleses; mostrar curiositat i interès durant el seu desenvolupament, i actuar amb flexibilitat, buscant solucions alternatives.</p>	<p>2n.GH.BL1.8.1. Fa de manera eficaç tasques o projectes d'acord amb el seu nivell, tenint iniciativa per a emprendre i proposar accions de manera estructurada amb el suport del docent.</p> <p>2n.GH.BL1.8.2. Mostra curiositat i interès durant el desenvolupament de tasques o projectes d'acord amb el seu nivell, i és capaç d'automotivar-se i de perseverar per a superar els obstacles amb la supervisió del docent.</p>	<p>Quasi sempre: Fa de manera eficaç tasques o projectes d'acord amb el seu nivell, tenint iniciativa per a emprendre i proposar accions de manera estructurada amb el suport del docent.</p> <p>Mostra curiositat i interès durant el desenvolupament de tasques o projectes d'acord amb el seu nivell, i és capaç d'automotivar-se i de perseverar per a superar els obstacles amb la supervisió del docent.</p>	<p>Te dificultat per: Fer de manera eficaç tasques o projectes d'acord amb el seu nivell, tenint iniciativa per a emprendre i proposar accions de manera estructurada amb el suport del docent.</p> <p>Mostrar curiositat i interès durant el desenvolupament de tasques o projectes d'acord amb el seu nivell, i és capaç d'automotivar-se i de perseverar per a superar els obstacles amb la supervisió del docent.</p>	<p>No: Fa de manera eficaç tasques o projectes d'acord amb el seu nivell, tenint iniciativa per a emprendre i proposar accions de manera estructurada amb el suport del docent.</p> <p>Mostra curiositat i interès durant el desenvolupament de tasques o projectes d'acord amb el seu nivell, i és capaç d'automotivar-se i de perseverar per a superar els obstacles amb la supervisió del docent.</p>
Saber fer	2	1'5	1	0'5
<p>2n.GH.BL4.3. Comparar diversos conjunts de creences, comportaments socials i institucions, i explicar a partir d'aquesta comparació alguns conflictes socials en l'Edat Mitjana, les desigualtats de classe i gènere, els canvis en les</p>	<p>2n.GH.BL4.3.1. Compara diversos conjunts de creences, comportaments socials i institucions lligats a fets històrics com els conflictes socials en l'Edat Mitjana i als canvis culturals dels períodes medieval i</p>	<p>Quasi sempre: Compara diversos conjunts de creences, comportaments socials i institucions lligats a fets històrics com els conflictes socials en l'Edat Mitjana i als canvis culturals dels períodes medieval i</p>	<p>Te dificultat per, comparar diversos conjunts de creences, comportaments socials i institucions lligats a fets històrics com els conflictes socials en l'Edat Mitjana i als canvis culturals dels períodes medieval i</p>	<p>No: Compara diversos conjunts de creences, comportaments socials i institucions lligats a fets històrics com els conflictes socials en l'Edat Mitjana i als canvis culturals dels períodes medieval i</p>

<p>representacions artístiques o els moviments culturals com l'humanisme i la revolució científica.</p>	<p>modern amb l'ajuda del docent a partir d'una selecció de documents.</p> <p>2n.GH.BL4.3.2. Explica a partir de la comparació de diversos conjunts de creences, comportaments socials i institucions alguns conflictes socials en l'Edat Mitjana, les desigualtats de classe i gènere amb el suport d'esquemes gràfics senzills</p> <p>2n.GH.BL4.3.3. Explica a partir de la comparació de diversos conjunts de creences, comportaments socials i institucions els canvis en les representacions artístiques o els moviments culturals com l'humanisme i la revolució científica amb el suport d'esquemes gràfics senzills.</p>	<p>modern amb l'ajuda del docent a partir d'una selecció de documents.</p> <p>Explica a partir de la comparació de diversos conjunts de creences, comportaments socials i institucions alguns conflictes socials en l'Edat Mitjana, les desigualtats de classe i gènere amb el suport d'esquemes gràfics senzills</p> <p>Explica a partir de la comparació de diversos conjunts de creences, comportaments socials i institucions els canvis en les representacions artístiques o els moviments culturals com l'humanisme i la revolució científica amb el suport d'esquemes gràfics senzills.</p>	<p>modern amb l'ajuda del docent a partir d'una selecció de documents.</p> <p>Per explicar a partir de la comparació de diversos conjunts de creences, comportaments socials i institucions alguns conflictes socials en l'Edat Mitjana, les desigualtats de classe i gènere amb el suport d'esquemes gràfics senzills</p> <p>Per explicar a partir de la comparació de diversos conjunts de creences, comportaments socials i institucions els canvis en les representacions artístiques o els moviments culturals com l'humanisme i la revolució científica amb el suport d'esquemes gràfics senzills.</p>	<p>modern amb l'ajuda del docent a partir d'una selecció de documents.</p> <p>Explica a partir de la comparació de diversos conjunts de creences, comportaments socials i institucions alguns conflictes socials en l'Edat Mitjana, les desigualtats de classe i gènere amb el suport d'esquemes gràfics senzills</p> <p>Explica a partir de la comparació de diversos conjunts de creences, comportaments socials i institucions els canvis en les representacions artístiques o els moviments culturals com l'humanisme i la revolució científica amb el suport d'esquemes gràfics senzills.</p>
<p>Saber</p>	<p>2</p>	<p>1'5</p>	<p>1</p>	<p>0'5</p>
<p>2n.GH.BL4.4. Contrastar la informació que proporcionen diverses fonts, tant primàries com secundàries, per a conèixer les característiques de les societats medievals i modernes o les seues contradiccions amb l'ajuda de pautes d'anàlisi, i mostrar els límits d'aquestes fonts en relació amb el biaix derivat del seu origen o autor o context a partir d'algun exemple concret.</p>	<p>2n.GH.BL4.4.1. Contrasta la informació que proporcionen diverses fonts, tant primàries com secundàries, per a conèixer les característiques de les societats medievals i modernes o les seues contradiccions amb l'ajuda de pautes d'anàlisi.</p> <p>2n.GH.BL4.4.2. Mostra els límits de les fonts històriques utilitzades per a conèixer les característiques de les societats medievals i modernes en relació amb el biaix derivat del seu origen o autor o context a partir d'algun exemple</p>	<p>En quasi totes les ocasions, contrasta la informació que proporcionen diverses fonts, tant primàries com secundàries, per a conèixer les característiques de les societats medievals i modernes o les seues contradiccions amb l'ajuda de pautes d'anàlisi.</p> <p>En quasi totes les ocasions, mostra els límits de les fonts històriques utilitzades per a conèixer les característiques de les societats medievals i modernes en relació amb el biaix derivat del seu origen o autor o context a partir d'algun exemple concret.</p>	<p>Té dificultats per contrastar la informació que proporcionen diverses fonts, tant primàries com secundàries, per a conèixer les característiques de les societats medievals i modernes o les seues contradiccions amb l'ajuda de pautes d'anàlisi.</p> <p>Té dificultats per mostrar els límits de les fonts històriques utilitzades per a conèixer les característiques de les societats medievals i modernes en relació amb el biaix derivat del seu origen o autor o context a partir d'algun exemple concret.</p>	<p>No és capaç de contrastar la informació que proporcionen diverses fonts, tant primàries com secundàries, per a conèixer les característiques de les societats medievals i modernes o les seues contradiccions amb l'ajuda de pautes d'anàlisi.</p> <p>No és capaç de mostrar els límits de les fonts històriques utilitzades per a conèixer les característiques de les societats medievals i modernes en relació amb el biaix derivat del seu origen o autor o context a partir d'algun exemple concret.</p>

	concret.			
Saber	1	0'75	0'5	0'25
2n.GH.BL4.6. Destacar la diversitat cultural generada per les dinàmiques històriques de l'Edat Mitjana i Moderna en tant que ha representat un enriquiment del nostre patrimoni cultural.	2n.GH.BL4.6.1. Destaca la diversitat cultural generada per les dinàmiques històriques de l'Edat Mitjana i Moderna en tant que han representat un enriquiment del nostre patrimoni cultural a partir del contrast de testimonis, imatges i representacions del passat.	Destaca en la majoria d'ocasions la diversitat cultural generada per les dinàmiques històriques de l'Edat Mitjana i Moderna en tant que han representat un enriquiment del nostre patrimoni cultural a partir del contrast de testimonis, imatges i representacions del passat.	Té en la majoria d'ocasions dificultat per destacar la diversitat cultural generada per les dinàmiques històriques de l'Edat Mitjana i Moderna en tant que han representat un enriquiment del nostre patrimoni cultural a partir del contrast de testimonis, imatges i representacions del passat.	Sempre té dificultat per destacar la diversitat cultural generada per les dinàmiques històriques de l'Edat Mitjana i Moderna en tant que han representat un enriquiment del nostre patrimoni cultural a partir del contrast de testimonis, imatges i representacions del passat.
Saber	1	0'75	0'5	0'25
Nivell:				

Observacions:

INSTRUMENTS D'AVALUACIÓ

- Observació directa a l'eixida de camp i a l'aula.
- Treball i implicació diària.
- Participació en les dinàmiques.
- Activitats o fitxes.
- *Portfolio.*

Temporització:

La unitat didàctica està programada per a ser impartida en 4 sessions, durant la mateixa setmana, pel fet que es realitzarà a través d'una eixida de camp en la seua majoria. El dilluns, dimarts i dimecres, l'alumnat es trobarà a la ciutat de Carcassona, en la qual tota la jornada es dedicarà al desenvolupament de la unitat didàctica i es

conclourà el divendres de la mateixa setmana en la tornada a l'aula, en la sessió ordinària de 50 minuts. La unitat es desenvoluparà de l'11 de novembre de 2019 i fins al 15 de novembre de 2019. Formant part del temari avaluable de la 1a avaluació. Aquesta unitat s'imparteix just en aquest moment, seguint la programació general establerta per la docent per al present curs i la present assignatura.

NOVEMBRE 2019						
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

UNITAT 5. ORÍGENS DELS REGNES PENINSULARS.

1. Les fronteres entre el món cristià i el món musulmà a la península Ibèrica entre els S. VIII i XII.
2. De Regne d'Astúries a Regne de Lleó
3. Els comtats i els regnes pirinencs.
4. La consolidació dels regnes peninsulars
5. La península Ibèrica: trobada d'art i cultures.

UNITAT 6. EL REGNE DE VALÈNCIA EN L'EDAT MITJANA.

1. Les Navas de Tolosa.
2. Com es van conquerir i repoblar les terres valencianes.
3. El govern dels regnes de la Corona d'Aragó.
4. El Regne de València en la Corona d'Aragó.
5. L'art gòtic valencià.

Bloc 2: UD 7,8,9,10,11
28 sessions
UNITAT 7. EL NAIXEMENT DEL MÓN MODERN

TÍTOL	UNITAT 7. EL NAIXEMENT DEL MÓN MODERN
MATÈRIA	Ciències Socials, Geografia i Història
CURS	2n ESO
NORMATIVA VIGENT	Decret 87/2015 de 5 de juny, del Consell, pel qual estableix el currículum i desplega l'ordenació general de l'Educació secundària obligatòria i del Batxillerat a la Comunitat Valenciana. [2015/5410]
TEMPORALITZACIÓ	<i>2n trimestre, setmana 2 i 3</i>

DEFINICIÓ DE LA TASCA

Conèixer com gràcies a l'expansió econòmica dels segles XV i XVI va sorgir una nova manera de comprendre el món, l'Humanisme. Un corrent que porta als homes del seu temps a reivindicar l'herència cultural i artística de l'antiguitat grecoromana i a situar l'ésser humà al centre de la vida i de les seues reflexions. Esdevenint el cap del seu destí i es va iniciar una reconversió del món a través de les lletres i la ciència.

El corrent artístic es va inspirar de la mateixa manera en el món antic, deixant enrere l'antic ordre gòtic, per la recerca de models nous basats en l'estil grecoromà i el classicisme, donant origen al Renaixement corrent artístic que suposava l'inici del nou temps i s'expandria per tota Europa.

Reconéixer els canvis efectuats a la societat occidental, que propiciaren el salt cap a una nova manera d'entendre el món, un esperit crític renovat que va impregnar el món de les creences, per mitjà d'una religiositat més individual i una forta crítica a la corrupció i els abusos de l'Església. Que assentarà les bases de la societat i la religiositat, produint-se una Reforma, un moviment religiós que va dividir l'Europa cristiana en dues faccions, que mai més tornaran a reconciliar-se, catòlics i protestants.

COMPETÈNCIES BÀSIQUES	
1.- CSC	Es pretén crear un bon clima d'aprenentatge, en el qual les relacions de comunicació i d'intercanvi d'informació i experiències siga una norma que presidisca les lliçons didàctiques. També tractar de disposar els elements de l'aula de manera ordenada per fer un ambient agradable i acollidor per l'alumnat, ja que és un factor que contribueix a crear uns hàbits personals, d'estudi, i socials, de treball en equip, correctes.
2.- CAA	Es promou el desig d'indagar en el passat cultural o l'entorn, i interpretar els fenòmens culturals, al mateix temps que desenvolupa la capacitat d'aprenentatge autònom.
3.- CEC	Es tracta de despertar en l'alumne l'estima per les diferents cultures i per l'art. I que puguen desenvolupar un esperit crític i constructiu en analitzar les obres d'art i els corrents culturals. I per últim, que l'alumnat compregua la relació entre les manifestacions culturals i artístiques i les societats que les creen.
4.- CCL	La competència lingüística s'aplica a través del coneixement i l'ús correcte del vocabulari específic de la matèria. També a

	partir de la lectura i interpretació dels textos o comentaris d'imatges per a potenciar l'ús del llenguatge específic.
--	--

OBJECTIUS DIDÀCTICS	
-	Adquirir un pensament crític mitjançant l'exploració dels personatges històrics que han participat en les revolucions, esdevingudes en aquest període renaixentista.
-	Aprendre a realitzar treballs de recerca i investigació històrica, emprant els coneixements i materials adquirits, de manera autònoma.
-	Reconèixer el naixement d'una nova època, que trenca amb l'àmbit cultural anterior.

CONTINGUTS		
CONCEPTUALS (SABER)	PROCEDIMENTALS (SABER FER)	ACTITUDINALS (SABER SER)
-Els canvis culturals en l'Edat Moderna: el Renaixement i l'humanisme; la seua influència en la revolució científica. -L'evolució de les manifestacions artístiques en l'Edat Moderna: l'art del	-Ús d'estratègies de comprensió lectora i oral adequades al seu nivell. Lectura i interpretació de diversos tipus de mapes temàtics (coropletes, isocoropletes, de punts, de flux, etc.), de gràfiques (lineals, barres, circulars, piràmides de població, etc.), d'imatges i de la	-Ús d'entorns d'aprenentatge col·laboratiu. -Habilitats de comunicació pròpies del seu nivell. -Procediments de citació de fonts.

<p>Renaixement i del Barroc.</p> <p>-Els conflictes socials i religiosos i els canvis polítics en l'Edat Moderna: les reformes protestants, la contrareforma catòlica i les guerres de religió, la Guerra dels Trenta Anys.</p>	<p>informació proporcionada per sistema d'informació geogràfica.</p> <p>-Foment de la lectura de textos divulgatius sobre temes històrics i geogràfics.</p> <p>-Ús de procediments d'anàlisi de diversos documents per a establir comparacions, identificar els canvis i continuïtats, les relacions de causalitat entre diversos fets històrics i per a explicar la distribució, localització, interacció i interconnexió de fets geogràfics.</p>	<p>-Estratègies de pensament: pensament alternatiu, causal i conseqüencial, mitjans-fi, de perspectiva i alternatiu.</p> <p>-Sentit crític i de la responsabilitat.</p>
---	--	---

SESSIONS

Sessió 1 (20-01-2020)

Iniciem la unitat didàctica, el naixement del Món Modern, amb la introducció teòrica sobre l'edat Moderna i els esdeveniments més destacats dels segles XV i XVI. Així com assenyalarem els canvis que l'Humanisme porta a la nova època, una nova manera de pensar i la seua expansió gràcies a la impremta. Aquesta nova manera de pensar va impregnar tots els àmbits, va desenvolupar també una nova concepció de l'art, el Renaixement.

Activitat 1

Datació de l'edat moderna, segle XV i XVI i posterior realització individual d'un eix cronològic del període tractat, que deurà ser lliurat en la posterior sessió al docent.

Sessió 2 (22-01-2020)

La sessió comença amb el lliurament de l'eix cronològic del període, que ha realitzat l'alumnat individualment. A continuació en aquesta sessió és centrarem en l'estudi dels grans personatges del moment, mitjançant la tècnica Puzle d'Aronson, l'alumnat hi haurà de cercar informació sobre diferents personatges d'aquest període i mitjançant el treball en grups d'experts hauran de descobrir de qui es tracta en cada ocasió.

Activitat 1

Gràcies als descobriments realitzats en l'activitat prèvia, es realitzarà a la llibreta una taula, en la qual es relacionarà cada àmbit important de l'humanisme, com la filosofia, la política, l'art, la ciència i la cultura, amb el personatge més destacat en cadascun d'aquests camps.

Sessió 3 (24-01-2020)

Iniciem la següent sessió recopilant allò que hem tractat en la sessió anterior de manera col·lectiva, mitjançant un col·loqui de manera oral. A continuació procedim a la correcció de l'activitat realitzada en la llibreta sobre les figures destacades dels diferents àmbits culturals humanistes.

Finalment en la sessió treballarem la Reforma religiosa, les seues causes i la posterior expansió del protestantisme, així com la importància de la figura de Martí Luter. I la posterior conseqüència de la Contrareforma catòlica, la lluita i enfrontaments entre els dos bàndols, les mesures del Concili de Trento i la difusió de les idees contrareformistes.

Sessió 4 (27-01-2020)

Activitat 1

Al llarg d'aquesta sessió els alumnes i les alumnes realitzaran un debat moderat pel docent a l'aula, després d'un breu recordatori comú, al voltant dels continguts

treballats en la sessió anterior, al voltant de l'origen de la Reforma protestant i les seues característiques bàsiques i així com de la posterior contrareforma catòlica. L'activitat consistirà en la divisió de la classe en dos grups, que se situaran uns a la dreta de l'aula i els altres a la part esquerra, en les taules formant cercles, en una posició còmoda per a poder interactuar entre ells. Una volta conformats els grups, es repartirà un text diferent a cada grup relacionat amb la Reforma i la Contrareforma, amb posicions enfrontades, un amb tesis reformistes i l'altre amb tesis contrareformistes. A continuació cada grup disposarà de 8 minuts per pensar 2 preguntes que haurà de fer a l'altre grup, una vegada els dos grups les tenen formulades, començarà el debat moderat per la docent, que anirà donant el torn de paraula alternament a un grup i l'altre i controlant el bon funcionament del debat i finalment elegirà l'equip que millors arguments a donat. I així finalitzaria la sessió.

Sessió 5 (29-01-2020)

En aquesta sessió comencem un últim apartat temàtic dins de la present unitat didàctica, en la que treballarem de manera conjunta i coordinada, per tractar les dues etapes en les quals es divideix el renaixement, el *quattrocento*, durant el segle XV i el *cinquecento* durant el segle XVI.

Activitat 1

Per parelles, se'ls assignarà una obra d'art renaixentista, d'arquitectura, escultura o pintura, a la meitat de les parelles del *quattrocento* i l'altra meitat del *cinquecento*, al voltant de les quals hi hauran de realitzar una fitxa descriptiva, amb les característiques fonamentals i el significat, que posteriorment en la sessió següent cada parella procedirà a exposar a tota la classe, perquè tots puguin adquirir nous coneixements de part dels seus companys i companyes.

Sessió 6 (31-01-2020)

Per finalitzar el tractament de la unitat didàctica El naixement del Món Modern, es procedeix a la presentació dels treballs d'investigació que per parelles començaren a realitzar en la sessió anterior, al voltant d'una obra d'art renaixentista assignada pel docent.

METODOLOGIA

Es pretén introduir noves formes d'ensenyança-aprenentatge que responguen a les exigències actuals de les aules. Per això emprarem una metodologia activa, participativa i globalitzada, que ajude al procés d'E-A en l'alumnat. Es realitzaran activitats obertes, flexibles i versàtils, basades en el diàleg, en l'observació i en la reflexió, que responguen a la diversitat. No obstant això no poden oblidar la necessitat d'aplicar una metodologia expositiva per a l'aclariment d'alguns coneixements bàsics. En resum que es combinaran activitats innovadores amb els continguts tradicionals.

ACTIVITATS DE REFORÇ I AMPLIACIÓ

Activitats de reforç

A l'eix cronològic, realitzat a la primera sessió, assenyalar els esdeveniments que destacaries com a més rellevants dels segles XV i XVI.

Realitzar un mapa en el qual assenyale de manera clara els territoris protestants i els territoris catòlics, de manera clara i ben diferenciada.

Activitats d'ampliació

Investigació i realització d'una xicoteta biografia al voltant d'un personatge femení del moment, que haja contribuït a la història i que ha estat oblidat pels llibres de text.

ATENCIÓ A LA DIVERSITAT

No hi ha cap alumne amb dificultats o anomalies en l'aprenentatge en aquesta aula, però en el cas que existirà, l'obligació del professorat, és tenir en compte que els alumnes poden accedir, amb un grau de desenvolupament intel·lectual i una capacitat d'aprenentatge diferent. Per tant en el cas que es presentarà algun cas, es planteja la realització d'un taller d'estudi, mitjançant el qual es pot oferir a determinats alumnes la possibilitat d'assistir a classes extraordinàries per a repassar conceptes que no han pogut assimilar en les sessions regulars, amb altres companys, en l'àmbit que ho necessiten o certes destreses que haurien d'haver

assumit en el seu nivell, com la realització d'esquemes que els faciliten l'estudi de la Història.

RECURSOS DIDÀCTICS I ORGANITZATIUS

Presentació PowerPoint

Llibre de text, Vicens Vives 2n ESO

Projector

Ordinador

Pissarra

Textos impresos

RÚBRICA D'AVALUACIÓ

UNITAT DIDÀCTICA 7

"El naixement del Món Modern"

2n Trimestre - Setmana 2 i 3

Nom:

	EXPERT	AVANÇAT	PRINCIPIANT	NOBEL
<p>2n.GH.BL1.2. Seleccionar i organitzar la informació rellevant, d'acord amb uns objectius previs, a partir de la comprensió de textos orals i escrits, continus i discontinus, usats com a fonts, als quals es pot accedir a través de diversos mitjans (biblioteques, internet, museus, eixides de camp), i aplicar estratègies, d'acord amb el seu nivell, de recerca, enregistrament, selecció i organització de la informació.</p>	<p>2n.GH.BL1.2.1. Selecciona la informació rellevant, d'acord amb uns objectius previs, a partir de la comprensió i la interpretació, amb la guia del docent, de textos orals i escrits, continus i discontinus (especialment mapes temàtics, gràfiques i infografies), usats com a fonts, a les quals accedeix a través de diversos mitjans (biblioteques, internet, museus, eixides de camp).</p> <p>2n.GH.BL1.2.2. Aplica estratègies, amb la guia del docent, d'acord amb el seu nivell, de recerca, enregistrament, classificació, selecció i organització de la informació relacionada amb els continguts propis del nivell mitjançant la realització d'esquemes, mapes conceptuals, mapes temàtics o gràfiques estadístiques (barres, lineals, circulars, climogrames, etc.), i de la informació proporcionada per sistemes d'informació geogràfica.</p>	<p>Quasi sempre: Selecciona la informació rellevant, d'acord amb uns objectius previs, a partir de la comprensió i la interpretació, amb la guia del docent, de textos orals i escrits, continus i discontinus (especialment mapes temàtics, gràfiques i infografies), usats com a fonts, a les quals accedeix a través de diversos mitjans (biblioteques, internet, museus, eixides de camp). Aplica estratègies, amb la guia del docent, d'acord amb el seu nivell, de recerca, enregistrament, classificació, selecció i organització de la informació relacionada amb els continguts propis del nivell mitjançant la realització d'esquemes, mapes conceptuals, mapes temàtics o gràfiques estadístiques (barres, lineals, circulars, climogrames, etc.), i de la informació proporcionada per sistemes d'informació geogràfica.</p>	<p>Té dificultat per: Seleccionar la informació rellevant, d'acord amb uns objectius previs, a partir de la comprensió i la interpretació, amb la guia del docent, de textos orals i escrits, continus i discontinus (especialment mapes temàtics, gràfiques i infografies), usats com a fonts, a les quals accedeix a través de diversos mitjans (biblioteques, internet, museus, eixides de camp).</p> <p>Aplicar estratègies, amb la guia del docent, d'acord amb el seu nivell, de recerca, enregistrament, classificació, selecció i organització de la informació relacionada amb els continguts propis del nivell mitjançant la realització d'esquemes, mapes conceptuals, mapes temàtics o gràfiques estadístiques (barres, lineals, circulars, climogrames, etc.), i de la informació proporcionada per sistemes d'informació geogràfica.</p>	<p>No és capaç de: Seleccionar la informació rellevant, d'acord amb uns objectius previs, a partir de la comprensió i la interpretació, amb la guia del docent, de textos orals i escrits, continus i discontinus (especialment mapes temàtics, gràfiques i infografies), usats com a fonts, a les quals accedeix a través de diversos mitjans (biblioteques, internet, museus, eixides de camp).</p> <p>Aplicar estratègies, amb la guia del docent, d'acord amb el seu nivell, de recerca, enregistrament, classificació, selecció i organització de la informació relacionada amb els continguts propis del nivell mitjançant la realització d'esquemes, mapes conceptuals, mapes temàtics o gràfiques estadístiques (barres, lineals, circulars, climogrames, etc.), i de la informació proporcionada per sistemes d'informació geogràfica.</p>
Saber fer	2	1'5	1	0'5

<p>2n.GH.BL1.3. Interpretar les dades, les evidències i la informació mitjançant la seua representació en forma de gràfiques, línies de temps, diagrames, taules, informes o síntesis de conclusions, i situar els fets fonamentals en una perspectiva temporal quant a successió, simultaneïtat i durada, i en un context geogràfic.</p>	<p>2n.GH.BL1.3.1. Interpreta les dades, les evidències i la informació obtinguda a partir de diverses fonts, mitjançant la seua representació en forma de gràfiques, línies de temps, diagrames, taules, informes o síntesis de conclusions amb la supervisió del docent.</p> <p>2n.GH.BL1.3.3. Situa els fets històrics de l'Edat Mitjana i de l'Edat Moderna fonamentals en una perspectiva temporal quant a successió, simultaneïtat i durada mitjançant l'ús de línies de temps o altres procediments gràfics.</p>	<p>Quasi sempre:</p> <p>Interpreta les dades, les evidències i la informació obtinguda a partir de diverses fonts, mitjançant la seua representació en forma de gràfiques, línies de temps, diagrames, taules, informes o síntesis de conclusions amb la supervisió del docent.</p> <p>Situa els fets històrics de l'Edat Mitjana i de l'Edat Moderna fonamentals en una perspectiva temporal quant a successió, simultaneïtat i durada mitjançant l'ús de línies de temps o altres procediments gràfics.</p>	<p>Té dificultat per:</p> <p>Interpretar les dades, les evidències i la informació obtinguda a partir de diverses fonts, mitjançant la seua representació en forma de gràfiques, línies de temps, diagrames, taules, informes o síntesis de conclusions amb la supervisió del docent.</p> <p>Situar els fets històrics de l'Edat Mitjana i de l'Edat Moderna fonamentals en una perspectiva temporal quant a successió, simultaneïtat i durada mitjançant l'ús de línies de temps o altres procediments gràfics.</p>	<p>No és capaç de:</p> <p>Interpretar les dades, les evidències i la informació obtinguda a partir de diverses fonts, mitjançant la seua representació en forma de gràfiques, línies de temps, diagrames, taules, informes o síntesis de conclusions amb la supervisió del docent.</p> <p>Situar els fets històrics de l'Edat Mitjana i de l'Edat Moderna fonamentals en una perspectiva temporal quant a successió, simultaneïtat i durada mitjançant l'ús de línies de temps o altres procediments gràfics.</p>
<p>Saber fer</p>	<p>2</p>	<p>1'5</p>	<p>1</p>	<p>0'5</p>
<p>2n.GH.BL1.7. Participar en equips de treball per a assolir metes comunes, assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat; donar suport a companys i companyes, demostrant empatia i reconeixent les seues aportacions, i utilitzar el diàleg igualitari per a resoldre conflictes i discrepàncies.</p>	<p>2n.GH.BL1.7.1. Assumeix diversos rols amb eficàcia i responsabilitat amb la guia del docent per a assolir metes comunes establides pel grup.</p> <p>2n.GH.BL1.7.2. Dóna suport a companys i companyes, demostrant empatia i amabilitat, i reconeixent verbalment les seues aportacions amb respecte.</p> <p>2n.GH.BL1.7.3. Resol conflictes i discrepàncies dins del grup mitjançant el diàleg igualitari, fent ús de diverses tècniques d'escolta activa amb l'ajuda dels seus companys.</p>	<p>Quasi sempre:</p> <p>Assumeix diversos rols amb eficàcia i responsabilitat amb la guia del docent per a assolir metes comunes establides pel grup.</p> <p>Dóna suport a companys i companyes, demostrant empatia i amabilitat, i reconeixent verbalment les seues aportacions amb respecte.</p> <p>Resol conflictes i discrepàncies dins del grup mitjançant el diàleg igualitari, fent ús de diverses tècniques d'escolta activa amb l'ajuda dels seus companys.</p>	<p>Amb dificultat:</p> <p>Assumeix diversos rols amb eficàcia i responsabilitat amb la guia del docent per a assolir metes comunes establides pel grup.</p> <p>Dóna suport a companys i companyes, demostrant empatia i amabilitat, i reconeixent verbalment les seues aportacions amb respecte.</p> <p>Resol conflictes i discrepàncies dins del grup mitjançant el diàleg igualitari, fent ús de diverses tècniques d'escolta activa amb l'ajuda dels seus companys.</p>	<p>No:</p> <p>Assumeix diversos rols amb eficàcia i responsabilitat amb la guia del docent per a assolir metes comunes establides pel grup.</p> <p>Dóna suport a companys i companyes, demostrant empatia i amabilitat, i reconeixent verbalment les seues aportacions amb respecte.</p> <p>Resol conflictes i discrepàncies dins del grup mitjançant el diàleg igualitari, fent ús de diverses tècniques d'escolta activa amb l'ajuda dels seus companys.</p>
<p>Saber ser</p>	<p>2</p>	<p>1'5</p>	<p>1</p>	<p>0'5</p>
<p>2n.GH.BL4.2. Establir relacions entre diverses causes i conseqüències per a explicar processos històrics que es desenvolupen en</p>	<p>2n.GH.BL4.2.1. Estableix relacions entre diverses causes i conseqüències per a explicar processos històrics com l'expansió</p>	<p>Quasi sempre:</p> <p>Estableix relacions entre diverses causes i conseqüències per a</p>	<p>Té dificultat per, establir relacions entre diverses causes i conseqüències per a explicar processos històrics com</p>	<p>No:</p> <p>Estableix relacions entre diverses causes i conseqüències per a</p>

<p>l'Edat Mitjana i Moderna, i contrastar diverses explicacions historiogràfiques sobre aquests processos.</p>	<p>dels regnes cristians en l'època medieval, la formació de la Monarquia Hispànica o la difusió de moviments artístics i culturals que es desenvolupen en l'Edat Mitjana i Moderna o els conflictes interns i guerres d'aquests períodes basant-se en diverses fonts.</p> <p>2n.GH.BL4.2.2. Contrasta diverses explicacions o interpretacions historiogràfiques sobre processos rellevants d'aquest període com l'expansió dels regnes cristians en l'època medieval, la formació de la Monarquia Hispànica o la difusió de moviments artístics i culturals o els conflictes interns i guerres d'aquests períodes.</p>	<p>explicar processos històrics com l'expansió dels regnes cristians en l'època medieval, la formació de la Monarquia Hispànica o la difusió de moviments artístics i culturals que es desenvolupen en l'Edat Mitjana i Moderna o els conflictes interns i guerres d'aquests períodes basant-se en diverses fonts.</p> <p>Contrasta diverses explicacions o interpretacions historiogràfiques sobre processos rellevants d'aquest període com l'expansió dels regnes cristians en l'època medieval, la formació de la Monarquia Hispànica o la difusió de moviments artístics i culturals o els conflictes interns i guerres d'aquests períodes.</p>	<p>l'expansió dels regnes cristians en l'època medieval, la formació de la Monarquia Hispànica o la difusió de moviments artístics i culturals que es desenvolupen en l'Edat Mitjana i Moderna o els conflictes interns i guerres d'aquests períodes basant-se en diverses fonts.</p> <p>Contrastar diverses explicacions o interpretacions historiogràfiques sobre processos rellevants d'aquest període com l'expansió dels regnes cristians en l'època medieval, la formació de la Monarquia Hispànica o la difusió de moviments artístics i culturals o els conflictes interns i guerres d'aquests períodes</p>	<p>explicar processos històrics com l'expansió dels regnes cristians en l'època medieval, la formació de la Monarquia Hispànica o la difusió de moviments artístics i culturals que es desenvolupen en l'Edat Mitjana i Moderna o els conflictes interns i guerres d'aquests períodes basant-se en diverses fonts.</p> <p>Contrasta diverses explicacions o interpretacions historiogràfiques sobre processos rellevants d'aquest període com l'expansió dels regnes cristians en l'època medieval, la formació de la Monarquia Hispànica o la difusió de moviments artístics i culturals o els conflictes interns i guerres d'aquests períodes</p>
Saber	2	1'5	1	0'5

<p>2n.GH.BL4.3. Comparar diversos conjunts de creences, comportaments socials i institucions, i explicar a partir d'aquesta CSC comparació alguns conflictes socials en l'Edat Mitjana, les desigualtats de classe i gènere, els canvis en les representacions artístiques o els moviments culturals com l'humanisme i la revolució científica.</p>	<p>2n.GH.BL4.3.1. Compara diversos conjunts de creences, comportaments socials i institucions lligats a fets històrics com els conflictes socials en l'Edat Mitjana i als canvis culturals dels períodes medieval i modern amb l'ajuda del docent a partir d'una selecció de documents.</p> <p>2n.GH.BL4.3.2. Explica a partir de la comparació de diversos conjunts de creences, comportaments socials i institucions alguns conflictes socials en l'Edat Mitjana, les desigualtats de classe i gènere amb el suport d'esquemes gràfics senzills</p> <p>2n.GH.BL4.3.3. Explica a partir de la comparació de diversos conjunts de creences, comportaments socials i institucions els canvis en les representacions artístiques o els moviments culturals com l'humanisme i la revolució científica amb el suport d'esquemes gràfics senzills.</p>	<p>En quasi totes les ocasions compara diversos conjunts de creences, comportaments socials i institucions lligats a fets històrics com els conflictes socials en l'Edat Mitjana i als canvis culturals dels períodes medieval i modern amb l'ajuda del docent a partir d'una selecció de documents.</p> <p>Explica en quasi totes les ocasions a partir de la comparació de diversos conjunts de creences, comportaments socials i institucions alguns conflictes socials en l'Edat Mitjana, les desigualtats de classe i gènere amb el suport d'esquemes gràfics senzills</p> <p>Explica quasi sempre a partir de la comparació de diversos conjunts de creences, comportaments socials i institucions els canvis en les representacions artístiques o els moviments culturals com l'humanisme i la revolució científica amb el suport d'esquemes gràfics senzills.</p>	<p>Té dificultat per comparar diversos conjunts de creences, comportaments socials i institucions lligats a fets històrics com els conflictes socials en l'Edat Mitjana i als canvis culturals dels períodes medieval i modern amb l'ajuda del docent a partir d'una selecció de documents.</p> <p>Te dificultat per explicar a partir de la comparació de diversos conjunts de creences, comportaments socials i institucions alguns conflictes socials en l'Edat Mitjana, les desigualtats de classe i gènere amb el suport d'esquemes gràfics senzills</p> <p>Te dificultat per explicar a partir de la comparació de diversos conjunts de creences, comportaments socials i institucions els canvis en les representacions artístiques o els moviments culturals com l'humanisme i la revolució científica amb el suport d'esquemes gràfics senzills.</p>	<p>No:</p> <p>Compara diversos conjunts de creences, comportaments socials i institucions lligats a fets històrics com els conflictes socials en l'Edat Mitjana i als canvis culturals dels períodes medieval i modern amb l'ajuda del docent a partir d'una selecció de documents.</p> <p>Explica a partir de la comparació de diversos conjunts de creences, comportaments socials i institucions alguns conflictes socials en l'Edat Mitjana, les desigualtats de classe i gènere amb el suport d'esquemes gràfics senzills</p> <p>Explica a partir de la comparació de diversos conjunts de creences, comportaments socials i institucions els canvis en les representacions artístiques o els moviments culturals com l'humanisme i la revolució científica amb el suport d'esquemes gràfics senzills.</p>
Saber	1	0'75	0'5	0'25
<p>2n.GH.BL4.6. Destacar la diversitat cultural generada per les dinàmiques històriques de l'Edat Mitjana i Moderna en tant que ha representat un enriquiment del nostre patrimoni cultural.</p>	<p>2n.GH.BL4.6.1. Destaca la diversitat cultural generada per les dinàmiques històriques de l'Edat Mitjana i Moderna en tant que han representat un enriquiment del nostre patrimoni cultural a partir del contrast de testimonis, imatges i representacions del passat.</p>	<p>Destaca en la majoria d'ocasions la diversitat cultural generada per les dinàmiques històriques de l'Edat Mitjana i Moderna en tant que han representat un enriquiment del nostre patrimoni cultural a partir del contrast de testimonis, imatges i representacions del passat.</p>	<p>Té en la majoria d'ocasions dificultat per destacar la diversitat cultural generada per les dinàmiques històriques de l'Edat Mitjana i Moderna en tant que han representat un enriquiment del nostre patrimoni cultural a partir del contrast de testimonis, imatges i representacions del passat.</p>	<p>Sempre té dificultat per destacar la diversitat cultural generada per les dinàmiques històriques de l'Edat Mitjana i Moderna en tant que han representat un enriquiment del nostre patrimoni cultural a partir del contrast de testimonis, imatges i representacions del passat.</p>
Saber	1	0'75	0'5	0'25
Nivell:				

Observacions:

INSTRUMENTS D'AVUACIÓ

-Observació directa a l'aula.

-Treball i implicació diària.

-Participació en les dinàmiques.

-Test o exàmens.

Temporització:

La unitat didàctica està programada per a ser impartida en 6 sessions, és a dir durant dues setmanes, ja que l'assignatura s'imparteix 3 voltes per setmana, el dilluns, dimecres i divendres, en sessions de 50 minuts. La unitat es desenvoluparà del 17 de febrer de 2020 i finalitzarà el 28 de febrer de 2020. Formant part del temari avaluable de la 2a avaluació. Aquesta unitat s'imparteix just en aquest moment, seguint la programació general establerta per la docent per al present curs i la present assignatura.

GENER 2020						
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

UNITAT 8 LA UNIÓ DINÀSTICA DE FERRAN I ISABEL.

1. L'articulació de la nova monarquia dels Reis Catòlics.
2. Recuperació econòmica i desigualtat social.
3. El projecte de Cristòfol Colom i l'expedició a Amèrica.
4. Els pobles precolombins i la seua organització.

UNITAT 9. L'IMPERI DELS ÀUSTRIES.

TÍTOL	UNITAT 9. L'imperi dels Àustries
MATÈRIA	Ciències Socials, Geografia i Història
CURS	2n ESO
NORMATIVA VIGENT	Decret 87/2015 de 5 de juny, del Consell, pel qual estableix el currículum i desplega l'ordenació general de l'Educació secundària obligatòria i del Batxillerat a la Comunitat Valenciana. [2015/5410]
TEMPORALITZACIÓ	<i>2n trimestre, setmana 6 i 7</i>

DEFINICIÓ DE LA TASCA

Descobrir l'imperi que al segle XVI, el nét dels reis Catòlics, Carles I, va aglomerar baix la seua persona, i va instaurar a la monarquia hispànica una nova dinastia anomenada d'Habsburg o d'Àustria. Que posteriorment va continuar el seu fill Felip II. Van governar un imperi immens, per les possessions europees i els territoris americans incorporats a la Corona. Encara que Carles I al seu regnat si ostentà el títol d'emperador per la seua herència alemanya, i a l'època de Felip II van quedar deslligats de la Corona hispànica.

El bast imperi va ser una font de conflictes greus a l'exterior, durant tot aquest període, provocats principalment pels problemes religiosos, per la defensa del catolicisme de la monarquia hispànica.

Posteriorment l'imperi sofreix una decadència, al segle XVII, amb els regnats de Felip III, Felip IV, Carles II, que es tradueix en una crisi econòmica i demogràfica, que afegida a les derrotes militars acaben amb l'hegemonia de la monarquia hispànica en Europa.

COMPETÈNCIES BÀSIQUES

1.- CSC	Comprentent la realitat social, així com conèixer i comprendre els trets i els valors del sistema democràtic per aprendre a exercir en un futur la ciutadania activa, utilitzant el judici ètic per prendre decisions.
2.- CAA	Reconeixent les capacitats pròpies, intel·lectuals, emocionals i físiques, per disposar d'un sentiment de competència general i adquirint autonomia en l'aprenentatge, sent capaç d'organitzar i planificar els aprenentatges i la feina pròpia.
3.- SIE	Adquirint i aplicant valors i actituds personals, per transformar les idees en accions i tindre la capacitat de liderar projectes.

OBJECTIUS DIDÀCTICS

- Adquirir coneixements al voltant de la formació de l'imperi Hispànic la seua grandària i expansió mitjançant l'exploració dels personatges històrics que han participat en les fites més importants del moment.

<ul style="list-style-type: none"> - Aprendre a realitzar treballs de recerca i investigació històrica, emprant els coneixements i materials adquirits, de manera autònoma.
<ul style="list-style-type: none"> - Reconèixer l'extensió territorial de l'Imperi dels Àustries i ubicar-los geogràficament.

CONTINGUTS		
CONCEPTUALS (SABER)	PROCEDIMENTALS (SABER FER)	ACTITUDINALS (SABER SER)
<p>-La formació de la Monarquia Hispànica. Estratègies d'enfortiment i expansió territorial: les guerres i les polítiques dinàstiques.</p> <p>-La conquesta i colonització d'Amèrica i les conseqüències en les societats indígenes.</p> <p>-Els conflictes socials i religiosos i els canvis polítics en l'Edat Moderna: les reformes protestants, la contrareforma catòlica i les guerres de religió, la Guerra dels Trenta Anys.</p>	<p>-Estratègies per a definir problemes i formular preguntes o hipòtesis sobre les causes i les conseqüències i el significat de les transformacions socials i espacials.</p> <p>-Estratègies per a l'elaboració de guions o plans per a indagar sobre processos històrics i geogràfics.</p>	<p>-Aportació de solucions originals als problemes relatius a fets històrics i geogràfics.</p> <p>-Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques.</p> <p>-Procés estructurat de presa de decisions. Estimació d'oportunitats i riscos.</p> <p>-Avaluació de processos i resultats. Valoració de l'error com a oportunitat.</p>

SESSIONS**Sessió 1 (17-02-2020)**

La unitat didàctica 9 L'Imperi dels Àustries comença amb la realització d'una activitat col·lectiva; l'alumnat al complet, amb la guia i orientació del docent, construirà un arbre genealògic de la dinastia dels Habsburg Espanyols, mitjançant els materials que proporcionarà el docent, com cartolines i les imatges d'aquells personatges que deuen aparèixer, recolzant-se en els coneixements previs i la informació que puguen recercar al llibre de text.

Gràcies a aquesta activitat, serà molt més clar i fàcil l'explicació de la introducció teòrica a la unitat i del primer bloc de contingut teòric, al voltant de la conformació d'una nova dinastia a la Monarquia Hispànica.

Sessió 2 (19-02-2020)

La sessió comença fent un repàs col·lectiu als coneixements adquirits en la sessió prèvia, per a seguidament abordar els continguts referents a L'Imperi dels Àustries Majors, Carles I i el seu fill, Felip II: els problemes interns, la política exterior, la defensa de la fe, sobre els quals es projectarà un document audiovisual, que posteriorment es comentarà a l'aula, de manera conjunta, aclarint dubtes i destacant els aspectes més importants.

Activitat 1

Finalment l'alumnat deurà reflectir els aspectes més destacats de tot allò que s'ha comentat a classe, per part del docent i dels seus propis companys a la llibreta.

Sessió 3 (21-02-2020)

Iniciem la següent sessió recopilant allò que hem treballat en l'anterior, mitjançant un col·loqui de manera oral entre tots, per a tindre compte dels conceptes que hi ha retés de la sessió anterior i en quin mode han adquirit els continguts, com de costum durant aquesta unitat. En aquesta sessió analitzarem la situació econòmica i social

de l'imperi en el segle XVI, la importància de l'or i la plata americans, així com el funcionament de la vida quotidiana en aquest període.

Activitat 1

Per a finalitzar el primer apartat temàtic de la unitat didàctica, els alumnes disposen de temps al final de la sessió per copiar les preguntes del qüestionari que es projecta a l'aula i resoldre-les, recercant al llibre de text i amb els seus propis coneixements, que seran resoltes a la propera sessió.

Sessió 4 (24- 02-2020)

Al llarg d'aquesta sessió es realitzarà la correcció del qüestionari, treballat en l'anterior sessió, de manera conjunta i cooperativa, per part tant de l'alumnat com del docent. Amb això donem per finalitzat el primer apartat temàtic de la unitat i iniciem l'explicació teòrica sobre el període de decadència de l'imperi, la crisi social i econòmica del segle XVII durant el regnat dels anomenats Àustries menors, Felip III, Felip IV i Carles II.

Sessió 5 (26-02-2020)

En aquesta sessió treballarem l'últim apartat temàtic dins de la present unitat didàctica, en la qual treballarem de manera conjunta i coordinada, per concretar les causes que portaren a aquest procés de decadència en tots els àmbits que va experimentar l'Imperi. Per finalitzar el tractament de la unitat es procedeix a la presentació de la segona part del qüestionari, que hauran de realitzar entre aquesta sessió i la posterior, per a donar per finalitzada la present unitat didàctica.

Sessió 6 (28-02-2020)

L'última sessió es dedicarà a la correcció de l'últim qüestionari de preguntes sobre la segona part de la unitat, que l'alumnat va copiar i va començar a resoldre a la sessió anterior. El qüestionari es corregirà de manera conjunta i col·lectiva, en la que els alumnes treballaran cooperadament, ampliant les seues respostes amb el nou que puguen extraure de les respostes o aportacions, de les seues companyes

i dels seus companys. I amb aquesta activitat donaríem per finalitzada la unitat didàctica 9.

METODOLOGIA

Es pretén introduir noves formes d'ensenyança-aprenentatge que responguen a les exigències actuals de les aules. Per això emprarem una metodologia activa, participativa i globalitzada, que ajude al procés d'E-A en l'alumnat. Es realitzaran activitats obertes, flexibles i versàtils, basades en el diàleg, en l'observació i en la reflexió, que responguen a la diversitat. No obstant això no poden oblidar la necessitat d'aplicar una metodologia expositiva per a l'aclariment d'alguns coneixements bàsics. En resum que es combinaran activitats innovadores amb els continguts tradicionals.

ACTIVITATS DE REFORÇ I AMPLIACIÓ

Activitats de reforç

Realització d'un mapa conceptual, per a reforçar els continguts que no han quedat adquirits durant el desenvolupament de la unitat didàctica.

Activitats d'ampliació

Per a aquells alumnes que han adquirit els coneixements, es planteja la realització d'un breu fragment teatral, escrit per ells mateixos, en grups de 6 alumnes, ambientat en l'època imperial dels Àustries, segle XVI o XVII a triar pel grup.

ATENCIÓ A LA DIVERSITAT

No hi ha cap alumne amb dificultats o anomalies en l'aprenentatge en aquesta aula, però en el cas que existirà, l'obligació del professorat, és tenir en compte que els alumnes poden accedir, amb un grau de desenvolupament intel·lectual i una capacitat d'aprenentatge diferent. Per tant en el cas que es presentarà algun cas, es planteja la realització d'un taller d'estudi, mitjançant el qual es pot oferir a determinats alumnes la possibilitat d'assistir a classes extres per a repassar conceptes que no han quedat clarament adquirits amb altres companys, en l'àmbit

que ho necessiten o certes destreses que haurien d'haver assumit en el seu nivell, com la realització d'esquemes que els faciliten l'estudi de la Història.

RECURSOS DIDÀCTICS I ORGANITZATIUS

Presentació PowerPoint

Llibre de text, Vicens Vives 2n ESO

Projector

Ordinador

Pissarra

RÚBRICA D'AVALUACIÓ

UNITAT DIDÀCTICA 9

"L'Imperi dels Àustries"

2n Trimestre - Setmana 6 i 7

Nom:

EXPERT
AVANÇAT
PRINCIPIANT
NOBEL

2n.GH.BL1.1. Planificar la realització d'una indagació individual amb la guia del docent sobre les causes i conseqüències de fets i processos històrics i geogràfics corresponents a aquest nivell mitjançant la formulació de problemes a partir de preguntes i hipòtesis, i proposar un pla ordenat i flexible d'accions que facilite la selecció d'informació i recursos a partir de fonts diverses, l'estimació del temps necessari i l'organització del treball individual i grupal.

2n.GH.BL1.1.1.
Planifica la realització d'una indagació individual o grupal **amb la guia del docent o la col·laboració dels companys** sobre les causes i conseqüències de fets i processos històrics i geogràfics corresponents a aquest nivell mitjançant la formulació de problemes a partir de preguntes i hipòtesis.

2n.GH.BL1.1.2.
Proposa un pla ordenat i flexible d'accions que facilite la selecció d'informació i recursos **amb la guia del docent i la col·laboració dels companys** a partir de fonts diverses per a dur a terme una indagació sobre les causes i conseqüències de fets i processos històrics i geogràfics corresponents a aquest

Quasi sempre:

Planifica la realització d'una indagació individual o grupal **amb la guia del docent o la col·laboració dels companys** sobre les causes i conseqüències de fets i processos històrics i geogràfics corresponents a aquest nivell mitjançant la formulació de problemes a partir de preguntes i hipòtesis.

Proposa un pla ordenat i flexible d'accions que facilite la selecció d'informació i recursos **amb la guia del docent i la col·laboració dels companys** a partir de fonts diverses per a dur a terme una indagació sobre les causes i conseqüències de fets i processos històrics i geogràfics corresponents a aquest

Té dificultat per:

Planificar la realització d'una indagació individual o grupal **amb la guia del docent o la col·laboració dels companys** sobre les causes i conseqüències de fets i processos històrics i geogràfics corresponents a aquest nivell mitjançant la formulació de problemes a partir de preguntes i hipòtesis.

Proposar un pla ordenat i flexible d'accions que facilite la selecció d'informació i recursos **amb la guia del docent i la col·laboració dels companys** a partir de fonts diverses per a dur a terme una indagació sobre les causes i conseqüències de fets i processos històrics i geogràfics corresponents a aquest

No és capaç de:

Planificar la realització d'una indagació individual o grupal **amb la guia del docent o la col·laboració dels companys** sobre les causes i conseqüències de fets i processos històrics i geogràfics corresponents a aquest nivell mitjançant la formulació de problemes a partir de preguntes i hipòtesis.

Proposar un pla ordenat i flexible d'accions que facilite la selecció d'informació i recursos **amb la guia del docent i la col·laboració dels companys** a partir de fonts diverses per a dur a terme una indagació sobre les causes i conseqüències de fets i processos històrics i geogràfics corresponents a aquest

	<p>nivell mitjançant la formulació de problemes a partir de preguntes i hipòtesis.</p> <p>2n.GH.BL1.1.3. Estima en la seua planificació el temps necessari i l'organització del treball individual i grupal amb la guia del docent i la col·laboració dels companys per a dur a terme una indagació individual o grupal sobre les causes i conseqüències de fets i processos històrics i geogràfics corresponents a aquest nivell.</p>	<p>nivell mitjançant la formulació de problemes a partir de preguntes i hipòtesis.</p> <p>Estima en la seua planificació el temps necessari i l'organització del treball individual i grupal amb la guia del docent i la col·laboració dels companys per a dur a terme una indagació individual o grupal sobre les causes i conseqüències de fets i processos històrics i geogràfics corresponents a aquest nivell.</p>	<p>nivell mitjançant la formulació de problemes a partir de preguntes i hipòtesis.</p> <p>Estimar en la seua planificació el temps necessari i l'organització del treball individual i grupal amb la guia del docent i la col·laboració dels companys per a dur a terme una indagació individual o grupal sobre les causes i conseqüències de fets i processos històrics i geogràfics corresponents a aquest nivell.</p>	<p>nivell mitjançant la formulació de problemes a partir de preguntes i hipòtesis.</p> <p>Estimar en la seua planificació el temps necessari i l'organització del treball individual i grupal amb la guia del docent i la col·laboració dels companys per a dur a terme una indagació individual o grupal sobre les causes i conseqüències de fets i processos històrics i geogràfics corresponents a aquest nivell.</p>
Saber fer	5	3'5	2	0'5
<p>2n.GH.BL1.6. Descriure aquells aspectes relatius als coneixements i les destreses històriques i geogràfiques que contribueixen al desenvolupament de les competències que es demanen per a continuar en estudis posteriors tant de caràcter acadèmic com professional, i relacionar aquestes competències amb les professions on s'usen.</p>	<p>2n.GH.BL1.6.1. Descriu aquells aspectes relatius als coneixements i les destreses històriques i geogràfiques (com ara disposar de diverses estratègies de pensament, sentit crític i de la responsabilitat) que contribueixen al desenvolupament de les competències que es demanen per a continuar en estudis posteriors tant de caràcter acadèmic com professional amb la supervisió del docent.</p> <p>2n.GH.BL1.6.2. Relaciona les competències que es demanen per a continuar en estudis posteriors tant de caràcter acadèmic com professional amb les professions on s'usen amb la supervisió del docent.</p>	<p>Quasi sempre:</p> <p>Descriu aquells aspectes relatius als coneixements i les destreses històriques i geogràfiques (com ara disposar de diverses estratègies de pensament, sentit crític i de la responsabilitat) que contribueixen al desenvolupament de les competències que es demanen per a continuar en estudis posteriors tant de caràcter acadèmic com professional amb la supervisió del docent.</p> <p>Relaciona les competències que es demanen per a continuar en estudis posteriors tant de caràcter acadèmic com professional amb les professions on s'usen amb la supervisió del docent.</p>	<p>Te dificultat per:</p> <p>Descriu aquells aspectes relatius als coneixements i les destreses històriques i geogràfiques (com ara disposar de diverses estratègies de pensament, sentit crític i de la responsabilitat) que contribueixen al desenvolupament de les competències que es demanen per a continuar en estudis posteriors tant de caràcter acadèmic com professional amb la supervisió del docent.</p> <p>Relaciona les competències que es demanen per a continuar en estudis posteriors tant de caràcter acadèmic com professional amb les professions on s'usen amb la supervisió del docent.</p>	<p>No és capaç de:</p> <p>Descriu aquells aspectes relatius als coneixements i les destreses històriques i geogràfiques (com ara disposar de diverses estratègies de pensament, sentit crític i de la responsabilitat) que contribueixen al desenvolupament de les competències que es demanen per a continuar en estudis posteriors tant de caràcter acadèmic com professional amb la supervisió del docent.</p> <p>Relaciona les competències que es demanen per a continuar en estudis posteriors tant de caràcter acadèmic com professional amb les professions on s'usen amb la supervisió del docent.</p>
Saber ser	5	3'5	2	0'5
<p>2n.GH.BL1.8. Fer de manera eficaç tasques o projectes; tenir iniciativa</p>	<p>2n.GH.BL1.8.1. Fa de manera eficaç tasques o projectes d'acord amb</p>	<p>Quasi sempre: Fa de manera eficaç tasques o projectes d'acord</p>	<p>Té dificultat per:</p>	<p>No:</p>

<p>per a emprendre i proposar accions, sent conscient de les seues forteses i febleses; mostrar curiositat i interès durant el seu desenvolupament, i actuar amb flexibilitat, buscant solucions alternatives.</p>	<p>el seu nivell, tenint iniciativa per a emprendre i proposar accions de manera estructurada amb el suport del docent.</p> <p>2n.GH.BL1.8.2. Mostra curiositat i interès durant el desenvolupament de tasques o projectes d'acord amb el seu nivell, i és capaç d'automotivar-se i de perseverar per a superar els obstacles amb la supervisió del docent.</p>	<p>amb el seu nivell, tenint iniciativa per a emprendre i proposar accions de manera estructurada amb el suport del docent.</p> <p>Mostra curiositat i interès durant el desenvolupament de tasques o projectes d'acord amb el seu nivell, i és capaç d'automotivar-se i de perseverar per a superar els obstacles amb la supervisió del docent.</p>	<p>Fer de manera eficaç tasques o projectes d'acord amb el seu nivell, tenint iniciativa per a emprendre i proposar accions de manera estructurada amb el suport del docent.</p> <p>Mostrar curiositat i interès durant el desenvolupament de tasques o projectes d'acord amb el seu nivell, i és capaç d'automotivar-se i de perseverar per a superar els obstacles amb la supervisió del docent.</p>	<p>Fa de manera eficaç tasques o projectes d'acord amb el seu nivell, tenint iniciativa per a emprendre i proposar accions de manera estructurada amb el suport del docent.</p> <p>Mostra curiositat i interès durant el desenvolupament de tasques o projectes d'acord amb el seu nivell, i és capaç d'automotivar-se i de perseverar per a superar els obstacles amb la supervisió del docent.</p>
<p>Saber fer</p>	<p>3</p>	<p>2'25</p>	<p>1'5</p>	<p>0'75</p>
<p>2n.GH.BL4.2. Establir relacions entre diverses causes i conseqüències per a explicar processos històrics que es desenvolupen en l'Edat Mitjana i Moderna, i contrastar diverses explicacions historiogràfiques sobre aquests processos.</p>	<p>2n.GH.BL4.2.1. Estableix relacions entre diverses causes i conseqüències per a explicar processos històrics com l'expansió dels regnes cristians en l'època medieval, la formació de la Monarquia Hispànica o la difusió de moviments artístics i culturals que es desenvolupen en l'Edat Mitjana i Moderna o els conflictes interns i guerres d'aquests períodes basant-se en diverses fonts.</p> <p>2n.GH.BL4.2.2. Contrasta diverses explicacions o interpretacions historiogràfiques sobre processos rellevants d'aquest període com l'expansió dels regnes cristians en l'època medieval, la formació de la Monarquia Hispànica o la difusió de moviments artístics i culturals o els conflictes interns i guerres d'aquests períodes.</p>	<p>En quasi totes les ocasions, estableix relacions entre diverses causes i conseqüències per a explicar processos històrics com l'expansió dels regnes cristians en l'època medieval, la formació de la Monarquia Hispànica o la difusió de moviments artístics i culturals que es desenvolupen en l'Edat Mitjana i Moderna o els conflictes interns i guerres d'aquests períodes basant-se en diverses fonts.</p> <p>En quasi totes les ocasions, contrasta diverses explicacions o interpretacions historiogràfiques sobre processos rellevants d'aquest període com l'expansió dels regnes cristians en l'època medieval, la formació de la Monarquia Hispànica o la difusió de moviments artístics i culturals o els conflictes interns i guerres d'aquests períodes.</p>	<p>Té dificultat per establir relacions entre diverses causes i conseqüències per a explicar processos històrics com l'expansió dels regnes cristians en l'època medieval, la formació de la Monarquia Hispànica o la difusió de moviments artístics i culturals que es desenvolupen en l'Edat Mitjana i Moderna o els conflictes interns i guerres d'aquests períodes basant-se en diverses fonts.</p> <p>Té dificultats per contrastar diverses explicacions o interpretacions historiogràfiques sobre processos rellevants d'aquest període com l'expansió dels regnes cristians en l'època medieval, la formació de la Monarquia Hispànica o la difusió de moviments artístics i culturals o els conflictes interns i guerres d'aquests períodes.</p>	<p>No és capaç d'establir relacions entre diverses causes i conseqüències per a explicar processos històrics com l'expansió dels regnes cristians en l'època medieval, la formació de la Monarquia Hispànica o la difusió de moviments artístics i culturals que es desenvolupen en l'Edat Mitjana i Moderna o els conflictes interns i guerres d'aquests períodes basant-se en diverses fonts.</p> <p>No és capaç de contrastar diverses explicacions o interpretacions historiogràfiques sobre processos rellevants d'aquest període com l'expansió dels regnes cristians en l'època medieval, la formació de la Monarquia Hispànica o la difusió de moviments artístics i culturals o els conflictes interns i guerres d'aquests períodes.</p>
<p>Saber</p>	<p>3</p>	<p>2'25</p>	<p>1'5</p>	<p>0'75</p>
<p>2n.GH.BL4.4. Contrastar la informació que proporcionen diverses fonts, tant primàries com secundàries, per a</p>	<p>2n.GH.BL4.4.1. Contrasta la informació que</p>	<p>En quasi totes les ocasions, contrastar la informació que proporcionen diverses fonts, tant primàries</p>	<p>Té dificultats per contrastar la informació que proporcionen diverses fonts, tant primàries</p>	<p>No és capaç de contrastar la informació que proporcionen diverses fonts, tant primàries</p>

<p>conèixer les característiques de les societats medievals i modernes o les seues contradiccions amb l'ajuda de pautes d'anàlisi, i mostrar els límits d'aquestes fonts en relació amb el biaix derivat del seu origen o autor o context a partir d'algun exemple concret.</p>	<p>proporcionen diverses fonts, tant primàries com secundàries, per a conèixer les característiques de les societats medievals i modernes o les seues contradiccions amb l'ajuda de pautes d'anàlisi.</p> <p>2n.GH.BL4.4.2. Mostra els límits de les fonts històriques utilitzades per a conèixer les característiques de les societats medievals i modernes en relació amb el biaix derivat del seu origen o autor o context a partir d'algun exemple concret.</p>	<p>com secundàries, per a conèixer les característiques de les societats medievals i modernes o les seues contradiccions amb l'ajuda de pautes d'anàlisi.</p> <p>En quasi totes les ocasions, mostra els límits de les fonts històriques utilitzades per a conèixer les característiques de les societats medievals i modernes en relació amb el biaix derivat del seu origen o autor o context a partir d'algun exemple concret.</p>	<p>com secundàries, per a conèixer les característiques de les societats medievals i modernes o les seues contradiccions amb l'ajuda de pautes d'anàlisi.</p> <p>Té dificultats per mostrar els límits de les fonts històriques utilitzades per a conèixer les característiques de les societats medievals i modernes en relació amb el biaix derivat del seu origen o autor o context a partir d'algun exemple concret.</p>	<p>com secundàries, per a conèixer les característiques de les societats medievals i modernes o les seues contradiccions amb l'ajuda de pautes d'anàlisi.</p> <p>No és capaç de mostrar els límits de les fonts històriques utilitzades per a conèixer les característiques de les societats medievals i modernes en relació amb el biaix derivat del seu origen o autor o context a partir d'algun exemple concret.</p>
Saber	3	2'25	1'5	0'75
Nivell:				

Observacions:

INSTRUMENTS D'AVUACIÓ

- Observació directa a l'aula.
- Treball i implicació diària.
- Participació en les dinàmiques.
- Test o exàmens.
- Qüestionaris.

Temporització:

La unitat didàctica està programada per a ser impartida en 6 sessions, és a dir durant dues setmanes, ja que l'assignatura s'imparteix 3 voltes per setmana, el dilluns, dimecres i divendres, en sessions de 50 minuts. La unitat es desenvoluparà del 17 de febrer de 2020 i finalitzarà el 28 de febrer de 2020. Formant part del temari avaluable de la 2a avaluació. Aquesta unitat s'imparteix just en aquest moment, seguint la programació general establerta per la docent per al present curs i la present assignatura.

FEBRER 2020						
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	

UNITAT 10. L'EUROPA DEL BARROC

1. L'Europa de l'absolutisme
2. Conflictes a l'Europa del segle XVII
3. El naixement de la ciència moderna
4. L'art del Barroc

UNITAT 11. EL REGNE DE VALÈNCIA EN L'EDAT MODERNA

1. Aspectes polítics, econòmics i demogràfics en els segles XVI i XVII.
2. El Renaixement en el Regne de València.
3. El Barroc valencià del segle XVII.

Bloc 3: UD 12,13,14,15**30 sessions****UNITAT 12. ELS HABITANTS DEL PLANETA**

1. Els Habitants del Planeta
2. Evolució de la població mundial.
3. Les piràmides de població
4. Els règims demogràfics.
5. La població d'Europa.

UNITAT 13. LA POBLACIÓ D'ESPANYA I DE LA COMUNITAT VALENCIANA

1. Evolució de la població espanyola.
2. Característiques de la població espanyola.
3. Distribució de la població al territori.
4. Espanya: país d'emigrants, país d'immigrants.
5. La població de la Comunitat Valenciana.

UNITAT 14. LES SOCIETATS HUMANES I ELS FENÒMENS MIGRATORIS

1. L'organització i evolució de les societats.
2. La diversitat cultural i social.
3. Les migracions hui.
4. La societat europea.

UNITAT 15. LES CIUTATS I ELS PROCESSOS D'URBANITZACIÓ

1. Una aproximació a la ciutat.
2. La morfologia urbana.
3. Un món de grans ciutats.
4. La ciutat com a ecosistema humà.
5. El sistema urbà espanyol.
6. Les ciutats valencianes.

7. Avaluació

a) Avaluació general

Al procés d'ensenyament-aprenentatge de l'alumnat per la present matèria es diferenciarien dos procediments bàsics d'avaluació, d'una banda serà avaluat de manera contínua i també a través de proves escrites periòdiques al llarg del curs, segons com estableix el marc normatiu de referència.

En el cas de l'avaluació continuada, es combina els criteris de dues metodologies emprades en el desenvolupament de la programació, per tant seguint el mètode espontaneïsta, els instruments i procediments d'avaluació, es basaran en l'observació directa del desenvolupament de les destreses i en part de les actituds, de manera que s'atén al procés, encara que no de forma sistemàtica. En combinació amb una avaluació centrada en l'evolució del coneixement de l'alumnat, de l'actuació del docent i del desenvolupament del projecte, que si atén de manera sistemàtica als processos i a la reformulació a partir de les conclusions que es van obtenint, seguint la metodologia de la investigació. Per tant l'avaluació es realitza mitjançant l'observació directa, com ja hem assenyalat, junt amb diversos instruments de seguiment com l'anàlisi dels treballs i diversos productes de l'alumnat, com diaris, quaderns d'observació, etc, tant de manera individual com sobretot en grups (Coll, Martín i Onrubia, 2001).

D'altra banda per a l'avaluació a través de proves escrites, els procediments i instruments es basaran en la realització de diferents proves al llarg del curs, com la prova inicial, que es realitzarà al començament de curs, en la qual s'avaluaran els coneixements previs dels quals parteix l'alumnat per enfrontar la matèria. Durant el desenvolupament del curs, es realitzaran proves escrites cada tema o cada dos temes, mitjançant examen, centrada a recordar els continguts transmesos, que atén sobretot al producte final i s'oblida del procés (Sanchis, 2012).

b) Mecanisme de recuperació

Per a aquells alumnes que no hagen fet front satisfactòriament els mínims exigits per a la positiva avaluació mitjançant aquests processos, existeix la possibilitat de recuperació d'avaluacions pendents així com la de l'assignatura. Es fa

progressivament durant el curs, gràcies al fet que l'avaluació continua permet al docent constatar l'evolució tant en l'adquisició de continguts com d'actituds i competències, per part de l'alumnat. En qualsevol cas que encara així la matèria quede suspesa a l'avaluació final, l'alumne s'hauria d'enfrontar a una prova escrita obligatòria, elaborada a partir dels continguts mínims establerts pel currículum per a segon de l'ESO, dels quals s'informarà i s'orientarà a l'alumnat, perquè veja més tangible el seu propòsit i li quede clar que ha d'estudiar.

8. Atenció a la diversitat

No hi ha cap alumne amb dificultats o anomalies en l'aprenentatge en aquesta aula, però l'obligació del professorat és tenir en compte que els alumnes poden accedir amb un grau de desenvolupament intel·lectual i una capacitat d'aprenentatge diferent. Per la qual cosa s'han de plantejar activitats variades, que acullin aquesta diversitat i que faciliten un aprenentatge clar. S'ha de motivar a l'alumnat per aconseguir una eficient integració amb els seus companys. Es planteja que perquè l'alumnat amb diversitat pugui continuar les sessions amb normalitat, el docent tracte de donar la ajuda més gran proporcionant-los recursos i materials necessaris, a més de l'ajuda proporcionada pels membres del departament d'orientació del centre, un PT i un AL, amb els quals de les tres sessions setmanals, passaran una (IES Almenara, 2019).

En el cas que l'alumnat tinga dificultats o problemes cognitius, els quals, no els permeten seguir les classes ordinàries com la resta dels seus companys, tractaré que participen al màxim en la majoria de les classes. Amb la finalitat que puguin proporcionar-los la major ajuda possible, per a assolir els coneixements per tocants, com també per a intervindre en les diferents sessions, encara que realitzen les seues pròpies activitats diferents i adaptades, però que la temàtica siga la mateixa i vagin avançant en la matèria al mateix temps que la resta de l'alumnat, i per descomptat compartir i aprendre amb la resta de companys, per a desenvolupar i afavorir el seu procés d'ensenyança-aprenentatge (Varela y Álvarez-Uría, 1991).

9. Elements transversals

La transversalitat fa referència a aquells elements o aspectes que pertoquen a diferents àmbits o disciplines, en el cas de la Geografia i la Història, el caràcter transversal és fortament marcat, perquè centren el seu estudi i la seua metodologia en interrelacionar diversos factors, elements i l'acció dels agents que intervenen en la relació societat-territori. Aquest caràcter és natural a totes les disciplines, que empren mètodes i tècniques d'altres per a la construcció del seu saber.

En concret la matèria pertocant inclou les lectures freqüents, la recerca d'informació a diverses fonts i l'exposició de temes o pràctiques oralment. Per tant aquesta matèria està estretament lligada al pla lector del centre, convertint-se en un complement molt important en el foment de la lectura de l'alumnat. Exemple de la importància de la transversalitat, és la utilització de materials complementaris, tant al besant de la història, en la que s'empraran textos històrics, documents audiovisuals o pel·lícules. I per altra banda, en el besant geogràfica, s'utilitzaran plànols, mapes, gràfics i estadístiques (IES Almenara, 2019).

Les TIC també tindran una importància clau en el desenvolupament de la matèria mitjançant la utilització d'informació i recursos web. L'impuls al desenvolupament del sentit i l'esperit emprenedor, estarà present en tot moment mitjançant el foment de l'autonomia i la responsabilitat de l'alumnat, a través de la llibertat per a l'elaboració de treballs, proposta de temes, etc, per tant l'assignatura contribueix àmpliament al desenvolupament de la capacitat de decisió pròpia de l'alumnat i la innovació en les seues qüestions i els seus plantejaments (Pennac, 2012).

El treball d'aspectes tan presents en aquesta disciplina com la democràcia, els diferents sistemes de govern i com evolucionen al llarg de la història, així com el funcionament de les institucions i entitats bàsiques de la vida quotidiana històrica. Per tant el transcurs del segle XII al XVII, ens serveix per a conèixer els avantatges dels sistemes democràtics, enfront dels anteriors (Rozada, 1999).

Per concloure podem afirmar que tant el docent com la matèria en 2n d'ESO estan implicats al pla de millora del centre, per tant la majoria de mesures adoptades en aquesta programació estan estretament vinculades amb les directrius del Consell Escolar i del centre. Així com el compromís de la millora de la convivència treballant els valors ètics i morals, com la solidaritat, la igualtat, la llibertat, etc.

10. Activitats complementàries

Les activitats complementàries són aquelles que contribueixen al desenvolupament integral de la personalitat de l'alumnat i el seu accés al patrimoni cultural, sempre intentant pal·liar amb les desigualtats socials, culturals, de sexe, raça o capacitat (Sanchis, 2013).

Aquest tipus d'activitats es realitzen una volta l'alumnat a assolit els aprenentatges bàsics, individualment o en grups, en funció de la dificultat de la tasca a realitzar. Es poden formar grups més homogenis o en altres ocasions poden conformar-se grups més avançats que permeta a l'alumnat la realització d'alguna tasca amb un major grau de profundització de manera autònoma. Es plantegen activitats i tasques que resulten del seu interès, elegides consensuadament entre ells, dins de les opcions proposades o plantejades pel docent que els permeta desenvolupar la seua autonomia i iniciativa personal i creativitat. Però com que són activitats voluntàries que completen la formació mínima que ha de rebre l'alumnat, cap alumne pot ser obligat a assistir. Encara que no formen part del contingut avaluable, s'han d'incloure dins de la programació anual de l'assignatura, perquè suposen un gran complement en l'adquisició de la formació esperada per a la inserció en la vida activa (Rozada,1999). Concretament per a fomentar l'adquisició de les competències, com la d'aprendre a aprendre i també sentit d'iniciativa i esperit emprenedor, es plantegen activitats que es realitzaran fora del centre, a casa, aquell alumnat que dispose de connexió a internet i d'ordinador, pot cercar informació sobre els temes treballats en classe. D'altra banda segons la disponibilitat de l'alumnat i del docent, es plantejaran eixides de camp tant locals i nacionals, com internacionals. (Visita a la ciutat de Carcassona, França).

11. Bibliografia

- AUDIGIER, F. (1992). *Pensar la geografia escolar. Un repte per a la didàctica*. Documents d'Anàlisi Geogràfica, núm. 21.
- AZCÁRATE, P. (1999). *Metodología de enseñanza*. Cuadernos de Pedagogía, núm.276.
- COLL, C., MARTÍN, E. i ONRUBIA, J. (2001). *La evaluación del aprendizaje escolar: dimensiones psicológicas, pedagógicas y sociales*. En C. Coll, J. Palacios y A. Marchesi. *Desarrollo psicológico y educación*. Madrid: Alianza Editorial.
- COMISSIÓ EUROPEA, (2009) *Marc estratègic per a la cooperació europea en l'àmbit de l'educació i la formació*, Estratègia Europa 2020. Bruselas.
- DIARI OFICIAL DE LA GENERALITAT VALENCIANA (2011). *Ordre 45/2011, de 8 de juny de la Conselleria d'Educació, per la qual es regula l'estructura de les programacions didàctiques en l'ensenyament bàsic*. [2011/6874].
- DIARI OFICIAL DE LA GENERALITAT VALENCIANA (2015). *Decret 87/2015 de 5 de juny, del Consell, pel qual estableix el currículum i desplega l'ordenació general de l'Educació secundària obligatòria i del Batxillerat a la Comunitat Valenciana*. [2015/5410].
- GARCÍA DÍAZ, J.E. i GARCÍA PÉREZ, F.F. (1989). *Aprender investigando. Una propuesta metodológica basada en la investigación*. Sevilla: Díada, 5a ed. 1999.
- GARCÍA PÉREZ, F.F. (1997). *La didáctica como aplicación metodológica*. *Ciencia Social*, núm.1.
- IES ALMENARA, (2019). *Pla de millora*. Almenara, Castelló.
- IES ALMENARA, (2019). *Reglament de règim intern*. Almenara, Castelló.

IES ALMENARA, (2019). *Pla Lector*. Almenara, Castelló.

MINISTERIO DE EDUCACIÓN, CULTURA Y DEPORTE, (2014) *Real Decreto 1105/2014, de 26 de diciembre, por el que se establece el currículo básico de la Educación Secundaria Obligatoria y Bachillerato*.

PENNAC, D. (2012). *Mal de escuela*, Barcelona: Debolsillo.

PORLÁN, R. i MARTÍN TOSCANO, J. (1991). *El diario del profesor. Un recurso para la investigación en el aula*. Sevilla: Díada.

ROZADA, J.M. (1999). *Ideas y dudas sobre una enseñanza crítica de las ciencias sociales en la escuela comprensiva*. Con-Ciencia Social, núm.3.

SANCHIS, M.L (2012). *Didáctica y organización escolar VOL I*, València.

SANCHIS, M.L i ALTRES (2013). *Didáctica y organización escolar VOL II*, València.

VARELA, J. y ÁLVAREZ URÍA, F. (1991) *Arqueología de la escuela*. Madrid: La Piqueta.

V.V.A.A. (2000). *Los modelos didácticos como instrumento de análisis y de intervención en la realidad educativa*. Revista Bibliográfica de Geografía y Ciencias Sociales. Universitat de Barcelona, núm. 207.

V.V.A.A. (2008). *Àgora, Ciències socials, geografia i història*. València: Vicens Vives.